Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 19 (793) ГОД XVI БЕЛАСТОК 9 МАЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.



У галоўнай чытальні філіялу Варшаўскага ўніверсітэта ў Беластоку на вуліцы Міцкевіча 1. *Фота — Цаф П. Савіцкі*



ДНІ АСВЕТЫ, КНІЖКІ І ПРЭСЫ

Горад Беласток — сталіца ваяводства мае цяпер 3 вышэйшыя ўстановы: Медыцынскую акадэмію, Вышэйшую інжынерскую школу і наймалодшую — Вышэйшую настаўніцкую школу. Гэта адно з вялікіх адрозненняў нашага цяперашняга Беластока ад колішняга, які не меў увогуле вышэйшых школ і быў толькі правінцыяльным горадам.

Беласток — цяпер гэта ўжо значны навуковы і студэнцкі цэнтр. А як будзе далей? Такое пытанне чуем часта. Людзі, пражываючыя ў ваяводстве і ў самім горадзе, хочуць бачыць Беласток у перспектыве як вялікі культурны і навуковы цэнтр.

Для развіцця Беластока як культурнага і навуковага цэнтра (я не пішу пра прамысловы і іншыя цэнтры) рабілі і робяць вельмі многа нашы ваяводскія ўлады: Ваяводскі камітэт Польскай аб'яднанай рабочай партыі і Прэзідыум ваяводскай рады нарадовай.

Спецыяльная камісія, створаная Прэзідыумам ВРН, апрацавала ўступны праект плана развіцця Вышэйшай інжынерскай школы і Вышэйшай настаўніцкай школы ў Беластоку.

ВЫШЭЙШАЯ НАСТАЎНІЦКАЯ ШКОЛА — ФІЛІЯЛ ВАРШАЎСКАГА УНІВЕРСІТЭТА Ў БЕЛАСТОКУ.

ПЕРШЫ ЭТАП РАЗВІЦЦЯ — ДА 1975 ГОДА.

Набор студэнтаў у навучальным годзе 1971/72 на стацыянарнае аддзяленне на наступныя напрамкі:

- матэматыка з фізікай;
- фізіка з хіміяй;
- польская філалогія;
- руская філалогія;
- гісторыя з абаронным прыспасабленнем;
- практычна-тэхнічныя заняткі;
- пачатковае навучанне з музычным выхаваннем.

Існуе прапанова (з ёю ўлады нашы выступілі да міністра асветы і вышэйшага школьніцтва) адкрыцця завочнага аддзялення ў ВСН у 1971/72. Неабходна даць працуючым настаўнікам магчымасць атрымаць вышэйшую адукацыю.

На завочным аддзяленні плануюцца наступныя напрамкі:

- пачатковае навучанне;
- матэматыка;
- фізіка;
- польская філалогія;
- руская філалогія;
- гісторыя;
- беларуская філалогія;

Для настаўнікаў, працуючых у Беластоку і бліжэйшых паветах, прапануецца стварыць вячэрняе аддзяленне. Існуе апрацаваны план 10-гадовага (завочнага і вячэрняга) давучання працуючых настаўнікаў. Наборы аблічаны так, каб да 1981 года ўсе настаўнікі Беласточчыны маглі закончыць Вышэйшую настаўніцкую школу.

ДРУГІ ЭТАП РАЗВІЦЦЯ ВСН — ПЕРСПЕКТЫВА.

Гэта канцэпцыя будучага гуманістычнага цэнтра ў Беластоку (Akademicki Ośrodek Humanistyczny).

(Працяг на стар. 4)



■ 20-га красавіка адбылося пасяджэнне камісіі асветы Галоўнага праўлення. Першым пунктам парадку дня была справаздача старшыні камісіі Міколы Гайдука аб дзейнасці камісіі асветы ў 1970 годзе. Трэба адзначыць, што з пяці камісій ГП камісія асветы працавала найлепш і ўзнімала вельмі істотныя справы беларускага школьніцтва. І на гэтым, апошнім пасяджэнні справам навучання беларускай мовы было прысвечана многа часу. Бажна тое, каб колькасць дзяцей, якія навучаюцца роднай мове, не памяншалася. Зараз у 163 школах Беласточчыны вывучае родную мову больш 10 тысяч школьнікаў. Пасля дыскусіі над працай камісіі сакратар ГП Янка Зенюк у сваім выступленні звярнуў увагу на некаторыя актуальныя справы стану беларускага школьніцтва ў бягучым годзе. Затым Мікалай Гайдук запрапанаваў план працы камісіі да канца бягучага 1971 года.

■ 23-га красавіка камісія культуры ГП выслухала калектыўную інфармацыю, якую падрыхтавалі Сяргей Лукашук, Зося Стаськевіч і Тэкля Вашчук, аб правядзенні ўсіх конкурсаў, звязаных з 15-ай гадавінай БГКТ. У інфармацыі сцвярджалася, што конкурс на беларускую песню яшчэ мала прапагандуецца ў паасобных аддзелах і таму ў конурсе прыняло ўдзел толькі 70 чалавек, у асноўным з Беластоцкага, Бельскага і Сямяціцкага паветаў, а таксама з горада Беластока. У конкурсе на беларускую песню сярод школьнікаў прыняло ўдзел малавата дзяцей, бо толькі 73 асобы. У Сакольскім і Беластоцкім паветах аддзелы асветы зусім занядбалі гэтае карыснае мерапрыемства. У справе конкурсу самадзейных тэатральных калектываў з беларускім рэпертуарам удзельнікі гэтага пасяджэння запрапанавалі прэзідыуму ГП, каб да ацэнкі мастацкага ўзроўню тэатральных калектываў была створана адна камісія, якая не звяртала б увагі на прадстаўніцтва аддзелаў, а толькі на мастацкі ўзровень. (Калі высокі ўзровень, могуць быць на аглядзе ў ГП усе 5 калектываў з аднаго аддзела). Найслабей прайшоў літаратурны конкурс. У конкурсе прынялі ўдзел толькі два літаратары. Відавочна, і тэма конкурсу была неадпаведная. (мх)



Орля ў Бельскім павеце, нядзеля, 2 красавіка 1971 года. Дзень хмурнаваты, праз імглісташэрыя воблакі ледзь-ледзь прасвечваецца слабенькае вясенняе сонца.

Разглядаюся па вуліцах пасёлка. Звычайна яны ціхія, спакойныя, як жыццё іх жыхароў. Гэтага дня аднак дзеецца тут штосьці нештодзённае. На заўсёды спакойных вуліцах штораз сустракаю ўзброеныя патрулі, вартавыя стаяць ля сядзібы ГРН, пошты, міліцыйнай камендатуры і пры іншых «стратэгічных» пунктах пасёлка.

Аказваецца, што гэтага дня разыгрываецца ў Орлі «вайна». На шчасце, гэта не вайна, гэта толькі гульня ў вайну. Проста мясцовы атрад самаабароны праводзіць заняткі практычнага дзеяння ва ўмовах варожага нападу.

Што ж зрабіць? Гэта неабходнае ў нашым неспакойным свеце. Ужо ж старажытныя мудрацы вучылі:

Хочаш жыць мірна — рыхтуйся да вайны.

Рыхтуйся, каб быць моцным, спраўным, рашучым, каб у кожную хвіліну і на кожным месцы адкруціць галаву любому ворагу, якому захацелася б прапхнуць нос на нашу тэрыторыю. І хай кожны ведае, што мы поўнасцю гатовы да рашучага адпору, што не толькі салдаты і афіцэры Людовага Войска Польскага будуць да апошняй кроплі крыві стаяць за сваю Радзіму, але салдатам, калі спатрэбіцца, будзе кожны грамадзянін. Хай ведаюць гэта, каму ведаць трэба. Асабліва цяпер — напярэдадні 26-ай гадавіны заканчэння лютай вайны.

З вопыту дзеянняў на індакітайскіх і блізкаўсходніх франтах ведаем, што агрэсар прымяняе самыя жудасныя, зверскія віды масавага забойства: газ і напалм. І да гэтага трэба рыхтавацца. І не толькі да гэтага, а нават да найгоршага, што можна было б сабе прыдумаць, што дагэтуль перацярпелі толькі два японскія гарады: Хірасіма і Нагасакі — да атамнага ядзернага нападзення.

У Орлю з'ехаліся ўсе старшыні прэзідыумаў грамадскіх рад, каб паглядзець і павучыцца. Разам з імі былі: намеснік старшыні прэзідыума ПРН у Бельску тав. Уладзіслаў Гадончук і шэф павятовага вайсковага штаба падпалкоўнік Уладзімір Сускі. Абодва яны ўжо прайшлі праз выпрабаванні сапраўднай вайны, абодва ў акопах змагаліся за наша мірнае жыццё.

Мэтай заняткаў арлянскага атрада самаабароны было ўдасканальванне яго дзейнасці ў час баявой трывогі і варожай бамбардзіроўкі, удасканальванне судзеяння паасобных звенняў атрада ў вядзенні разведкі за варожымі сіламі, у ратаванні дзяржаўнай і прыватнай маёмасці, у захаванні парадку і дысцыпліны.

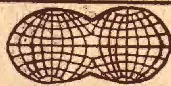
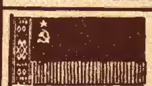
Гадзіна 10.00. На камандным пункце збіраюцца камандзіры паасобных служ-

(Працяг на стар. 3)



У выніку бамбардзіроўкі ўспыхнуў пажар. Дык арлянскія пажарнікі ўступаюць у акцыю.

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

 СВЕТ  БССР  ПОЛЬШЧА  ВАЯВОДСТВА

НОВАЕ Ў БАЛГАРЫІ

На закончаным нядаўна X з'ездзе Балгарскай камуністычнай партыі гаварылася ў справаздачным дакладзе ЦК: «Мы імкнуліся да таго, каб наша праграма як па форме, так і па зместу, мела балгарскі каларыт, каб адлюстроўвала не толькі тое, што зараз актуальнае для ўсіх краін і народаў, але і спецыфічнае, канкрэтныя ўмовы і задачы нашай партыі і нашага народа».

З такой прадпасылкі вырасла прынятая з'ездам праграма стварэння развітага сацыялістычнага грамадства як этапа ў камуністычным будаўніцтве. Заданне пабудовы развітага сацыялістычнага грамадства абапіраецца на рэальныя эканамічна-палітычныя прадпасылкі.

Адной з асноўных тэндэнцый з'яўляецца пастаяннае пашырэнне і ўзбагачэнне двух форм уласнасці: сацыялістычнай — агульнанацыянальнай і кааператыўнай. Дзяржаўная ўласнасць мае развівацца перш за ўсё шляхам удасканальвання форм яе выкарыстоўвання. Неабходна пры гэтым канцэнтрацыя прадукцыі, а асабліва аб'ядноўванне гаспадарчых адзінак. Кааператыўная ўласнасць будзе ўмацоўвацца таксама шляхам аб'ядноўвання кааператыўных гаспадарак.

Аднačасова праграма БКП прадугледжвае развіццё другой тэндэнцыі, а менавіта паступовае набліжэнне кааператыўнай уласнасці да дзяржаўнай і абядноўванне іх у будучыні ў адну агульнанацыянальную ўласнасць. Ілюстрацыяй гэтага на вёсцы з'яўляюцца т.зв. агракомплексы. Аб'ядноўваюць яны кааператыўныя і дзяржаўныя гаспадаркі. Кіруе імі выбіраемы савет агракомплексу, які пакуль што займаецца кіраваннем інвестыцыямі. Прадукцыйныя заданні, згуртаваныя ў агракомплексе, адзінкі выконваюць самастойна. Аднак у будучыні сумесныя інвестыцыйныя комплекс мае весці да паступовага ўкрупнення прадукцыі і перавагі ў даным раёне найбольш карысных галін сельскагаспадарчай прадукцыі. Выспецыялізаванне велізарных, спалучаных гаспадарак (часта 20—30 тыс. гектараў) магло б на нейкі час паўплываць на пастаўкі на рынак.

Падобныя працэсы будуць праходзіць і ў прамысловасці. Прадугледжваецца перабудаваць 66 прадукцыйных аб'яднанняў у асноўныя гаспадарчыя адзінкі, у нешта накшталт камбінатаў.

Нельга забыць, што гэтым асноўным працэсам будуць прыходзіць у дапамогу навукова-тэхнічны прагрэс і развіццё асветы і культуры. Зараз прадбачваецца ў Балгарыі ўсеагульнае навучанне моладзі да 16 год жыцця, а праграма прадугледжвае да 1975 года ахапіць сярэдняй адукацыяй усю моладзь.

Праграма балгарскіх камуністаў прадугледжвае далейшае набліжэнне пасобных грамадскіх груп і ўмацаванне іх супольных прыкмет. (ак)

ПІСЬМЕННІЦКІ З'ЕЗД

У Мінску ў Беларускім дзяржаўным ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы адбыўся VI з'езд Саюза пісьменнікаў Беларусі. Адкрываючы гэты з'езд, народны пісьменнік БССР Кандрат Крапіва адзначыў, што мінулыя пяць год, якія прайшлі ад папярэдняга пісьменніцкага з'езда, былі гадамі стваральнай працы савецкіх народаў. «...За апошнія гады, — гаварыў ён, — у нас з'явілася нямала добрых твораў у галіне прозы, паэзіі і драматургіі, у якіх(...) паказаны сацыялістычныя пераўтварэнні ў нашым грамадстве, гераічныя подзвігі беларускага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, стваральная праца савецкіх людзей — будаўнікоў камунізма».

У пісьменніцкім з'ездзе прымалі ўдзел партыйныя і дзяржаўныя дзеячы БССР — з І-шым сакратаром ЦК Кампартыі Беларусі П. Машэравым і Старшынёю Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёвым, а таксама прадстаўнікі пісьменніцкіх арганізацый з усіх рэспублік Краіны Саветаў.

Са справаздачным дакладам ад імя праўлення Саюза пісьменнікаў БССР выступіў І-шы сакратар праўлення, вядомы пісьменнік Максім Танк. На з'ездзе разгарнулася шчырая і змястоўная дыскусія. Варта яшчэ адзначыць, што за справаздачны перыяд беларуская пісьменніцкая арганізацыя папоўнілася на 64 чалавекі. Гэта — у паўтара раза больш чым было членаў Саюза пісьменнікаў Беларусі адразу пасля вайны.

Старшынёй праўлення Саюза пісьменнікаў БССР выбран Максім Танк, першым намеснікам старшыні — Іван Шамякін, намеснікам старшыні Іван Мележ, Анатоль Грачанікаў, адказным сакратаром праўлення Саюза пісьменнікаў БССР выбран Мікалай Ткачоў.

ПОЛЬСКІЯ НАВЕЛЫ

Мінская газета «Літаратура і мастацтва» ад 23 красавіка г.г. змясціла падборку «Польскіх навел» беларускага пісьменніка Аляксея Кулакоўскага. Аўтар цёпла і сардэчна апісвае свае ўражанні з нядаўнай пабыўкі ў Варшаве. На нашы справы глядзіць ён вачыма лепшага прыяцеля. Асабліва захапляецца ён тым, што польскі народ свята захоўвае памяць пра загінуўшых у барацьбе з гітлераўцамі. Гэтай тэме прысвечана навела «Волаты Варшавы».

З ЛОДЗІ Ў МІНСК

У Мінску пабывала дэлегацыя польскага выдавецтва: дырэктар «Лодзінскага выдавецтва» Веслаў Яжджынскі і сакратар лодзінскага аддзялення Саюза польскіх літаратараў, паэт Ігар Сікірыцкі. Выбу гэта рабочы візіт, у час якога беларускія і польскія пісьменнікі абмеркавалі планы ўзаемнага творчага супрацоўніцтва. Сёлета ў чэрвені Лодзінскае выдавецтва выпусціць першую ў нашай краіне анталогію беларускай паэзіі, а выдавецтва «Беларусь» запланавала на 1972 год анталогію «Паэзія чырвонай Лодзі». (вр)

УЗНАГАРОДЫ Ў БЕЛЬВЕДЭРЫ

З нагоды 1 Мая — свята рабочага класа і ўсіх людзей працы — адбылося ў Бельведэры ўрачыстае ўзнагароджванне дзяржаўнымі ўзнагародамі людзей найбольш заслужаных для краіны. Сярод іх 13 асоб атрымала ордэны «Штандара Працы І класа». Узнагароды ўручалі Э. Герэк, Ю. Цыранкевіч і П. Ярашэвіч.

ПАЖАДАННІ Э. ГЕРКА РАБОЧЫМ КАЛЕКТЫВАМ

І сакратар ЦК ПАРП Эдвард Герэк у размовах па тэлефоне з І сакратарамі завадскіх камітэтаў перадаў сардэчныя першамайскія пажаданні партыйным арганізацыям і калектывам металургічнага камбіната імя Леніна, суднаверфі імя Леніна ў Гданьску, суднаверфі імя А. Варскага ў Шчэціне і капальні «Сасновец». Падзякаваў ён ад свайго імя і ад імя кіраўніцтва партыі за дагэтуляшнія прадукцыйныя вынікі закладаў і актыўную падтрымку новага кіраўніцтва.

З ПРАМОВЫ Э. ГЕРКА

На ўрачыстым святкаванні Першамая ў Варшаве І сакратар ЦК ПАРП тав. Эдвард Герэк выступіў з прамоваю. Ён сказаў: «З гэтай трыбуны накіроўваю сёння да ўсіх членаў і дзеячоў нашай партыі словы прывітання, а таксама заклік: утрымоўвайма, таварышы, нашую штодзённую і сардэчную сувязь з грамадствам, распаўсюджвайма нашыя сацыялістычныя ідэалы, будзьма перадавікамі ў працы, прыкладам у штодзённым жыцці. Няхай нашым адзіным прызнаннем будзе служэнне інтарэсам рабочага класа і ўсяго народа, а найглыбейшым задавальненнем тое, што найбольш каштоўнае — пачуццё выкананага абавязку». У заключэнні сваёй прамовы Эдвард Герэк кінуў заклік умацоўваць рады партыі і паднімаць на вышыню родную краіну, нашу айчыну Народную Польшчу.

Э. ГЕРЭК І П. ЯРАШЭВІЧ З ВІЗІТАМ У ПЛАВІЛЬШЧЫКАЎ МЕТАЛУРГІЧНАГА ЗАВОДА «ВАРШАВА»

Адразу пасля першамайскай маніфестацыі Эдвард Герэк і Пётр Ярашэвіч, а таксама Войцех Ярузэльскі і Юзэф Кэмпа накіраваліся на металургічны завод «Варшава».

Варта прыпомніць, што менавіта рабочыя гэтага завода ў апошні дзень мінулага года прынялі дадатковы грамадскі чын, адгукаючыся на заклік новага кіраўніцтва партыі.

Менавіта тады тав. Э. Герэк паабяцаў, што калі абавязацельства гэтае будзе выканана, тады адразу прыедзе на сустрэчу да плавільшчыкаў. Перад самым святам 1 Мая варшаўскія плавільшчыкі паспяхова справіліся з выкананнем усіх абавязацельстваў.

«Таварыш Герэк, слова мы стрымалі» — такі надпіс відаць быў на транспарэнце, які неслі плавільшчыкі падчас Першамайскай маніфестацыі. Э. Герэк шчыра падзякаваў калектывам за датэрміновую рэалізацыю абавязацельстваў, за ўзмоцненае намаганне, якое было вялікай дапамогай для кіраўніцтва партыі. (яц)

ПЕРШАМАЙ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

Напярэдадні свята працоўных у тэатры імя А. Вянгеркі адбылася ўрачыстая акадэмія. Прысутнічалі на ёй члены экзекутывы ВК партыі на чале з першым сакратаром А. Лашэвічам, члены Прэзідыума ВРН на чале са старшынёй Прэзідыума ВРН С. Жмійкам, прэзас ВК ЗСЛь Т. Гоздэк, старшыня ВК СД Р. Бартнік, прадстаўнікі гарадскіх і павятовых улад, маладзёжных і грамадскіх арганізацый. Прыехалі таксама ў Беласток на першамайскія ўрачыстасці сакратар Рады Дзяржавы Людамір Стасяк і кіраўнік эканамічнага аддзела ЦК ПАРП С. Кузінскі.

З дакладам выступіў намеснік старшыні Прэзідыума ВРН Ул. Міхалюк. У мастацкай частцы даў канцэрт калектыў песні і танца з Любліна.

* ✲ *

1 мая тысячы жыхароў Беласточчыны выйшлі на вуліцы сваіх гарадоў у першамайскай дэманстрацыі. У Беластоку калоны дэманстрантаў прайшлі вуліцай М. Кюры-Складоўскай. Узначальвалі дэманстрацыю прадстаўнікі палітычнага кіраўніцтва: сакратар Рады Дзяржавы Людамір Стасяк, кіраўнік эканамічнага аддзела ЦК ПАРП Станіслаў Кузінскі, члены экзекутывы ВК партыі на чале з І сакратаром А. Лашэвічам, члены Прэзідыума ВРН са старшынёй С. Жмійкам, прэзас ВК ЗСЛь Т. Гоздэк, старшыня ВК СД Р. Бартнік, прадстаўнікі гарадскіх улад, ветэраны рабочага руху, паслы ў Сейм, грамадскія дзеячы і перадавікі прадпрыемстваў.

Урачыстыя мітынгі і дэманстрацыі адбыліся таксама ва ўсіх паветах Беласточчыны. Напярэдадні свята працоўных на шматлікіх прадпрыемствах адбыліся ўрачыстыя акадэміі, дзе найлепшыя рабочыя атрымалі дзяржаўныя ўзнагароды і дыпломы.

БЕЛАСТОЦКІ «РУХ» НАЙЛЕПШЫ

Напярэдадні Першамая стала вядома, што беластоцкае прадпрыемства распаўсюджвання прэсы і кніжак «Рух» перамагло ў краёвым спаборніцтве за 1970 год і заваявала пераходны сцяг міністра сувязі і Галоўнага праўлення прафсаюза сувязістаў. Другое месца ў краіне заваявала шчэцінскае прадпрыемства «Рух», а трэцяе — келецкае. Урачыстае ўручэнне пераходнага сцягу адбудзецца 12 мая.

XI СЕСІЯ ВРН

29 красавіка адбылася чарговая, XI сесія Ваяводскай рады нарадовай. Абмяркоўвалася выкананне мінулагодніх заданняў. Прамысловасць добра выканала свой план, павялічыўшы глабальную прадукцыю на 8,6%. У сельскай гаспадарцы мінулы год быў асабліва цяжкі. Не ўсе планаваныя заданні былі выкананы. У прынятай пастанове галоўная ўвага была звернута на развіццё сельскай гаспадаркі і павелічэнне яго рынкавай прадукцыі. Абмяркоўвалася таксама справа вясковага, асабліва гаспадарчага будаўніцтва. Было вырашана, што справамі гаспадарчага будаўніцтва зоймуцца на сваіх сесіях павятовыя і грамадскія рады і накрэсляць план дзейнасці ў гэтым напрамку на бліжэйшыя гады. (яч)



NIEDZIELA, 9.V.

8.00 Program dnia. 8.05 TV Kurs Rolniczy: „Chemiczna walka z chwastami". 8.40 „Przypominamy, radzimy". 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych — „Bella i Sebastian" — film. 10.50 „Uroki Czechosłowacji" — film dok. 11.20 „Wyrok na miasto" — film dok. pol. (o Wrocławiu). 11.40 Dziennik. 11.55 Uroczysta zmiana Warty — przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie. 12.35 „3 razy muzyka" — koncert muzyki rozrywkowej. 13.35 „Przemiany". 14.05 „W obiektywie". 14.35 Dla dzieci: Krakowski Teatr Baśni — Kornelia Dobkiewicz — „Czerwone i czarne kamienie". 15.35 „Tele-Echo". 16.25 XXIV Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia IV etapu na trasie Poznań — Szczecin (160 km). 17.25 „Wielka gra". 18.15 PKF. 18.25 Studio 63: A. Mickiewicz — „Pan Tadeusz" cz. VII „Rada". 19.05 Przemówienie Ambasadora CSRS. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Z albumu piosenek wojskowych" — program rozrywkowy w wyk. Zespołu Estradowego POW „Czarne Berety". 20.35 Film fabularny. 22.00 Kronika Wyścigu Pokoju. 22.20 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK, 10.V.

15.20 i 23.00 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 18.00 Kino Filmów Animowanych. 18.30 „Rytmy, rytmy" — program muz. rozrywkowy. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: F. Dürrenmatt — „Wizyta starszej pani". 21.30 Kronika Wyścigu Pokoju. 21.50 „Wieczór Moskiewskiej Operetki" — program TV Radzieckiej. 22.40 Dziennik.

WTOREK, 11.V.

7.20 „Trzy kapelusze dla Lizy" — film fab. ang. 9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — „Julian Ursyn Niemcewicz". 10.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „O miejsce wśród ludzi". 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Dobór obsady inwentarza w gospodarstwie". 15.05 i 22.50 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.10 Program dnia. 16.15 Dziennik. 16.30 XXIV Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia V etapu na trasie Szczecin — Berlin. 17.15 Ekran Młodych. 18.55 „Diamentowa rzeka" — film dok. radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Trzy kapelusze dla Lizy" — film fab. angl. 21.40 „Kontakty". 22.10 Dziennik. 22.25 Kronika Wyścigu Pokoju.

ŚRODA, 12.V.

9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Ważny kwas". 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Fizyka „Atom i energia". 10.25 „Boniwur" — film radz. odc. I. 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Wędrówki ciepła". 12.45 „Wybieramy zawód". 15.05 i 22.55 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.10 Program dnia. 16.15 Dziennik. 16.30 XXIV Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia VI etapu na trasie Berlin — Cottbus. 17.20 Dla młodych widzów: „Latający Holender — poławiacz ciekawostek morskich". 17.55 PKF. 18.05 „Z czego budować". 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.45 „C—355 i inne..." — rep. z Zakładów „Ursus". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Boniwur" — film radz. odc. I. 21.05 „Światowid". 21.35 „Cyberiada" — opera K. Meyera. 22.15 Dziennik. 22.30 Kronika Wyścigu Pokoju.

CZWARTEK, 13.V.

6.15 Matematyka w szkole: Elementy algebry liniowej (zajęcia fakultatywne) (IV). 9.00 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — „Henryk Sienkiewicz". 10.55 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — „Poezja polskiego Oświecenia". 15.05 i 23.15 Politechnika TV I roku. Fizyka. 16.10 Program dnia. 16.15 Dziennik. 16.30 XXIV Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia VII etapu na trasie Cottbus — Goerlitz. 17.15 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". „Wakacje z duchami" — film. 17.55 „Poligon". 18.25 TV Kurier Kielecki. 18.40 „Śpiewa Irena Jarocka". 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr Kobra: Wł. Orłowski — „Późne życzenia noworoczne". 21.15 „Polska zza siódmej miedzy". 21.45 „Bella Bartok" („Twórcy muzyki współczesnej"). 22.35 Dziennik. 22.50 Kronika Wyścigu Pokoju.

PIĄTEK, 14.V.

9.00 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Rysunek techniczny". 10.00 „Kochałem cię" — film fab. radz. 14.50 Fizyka dla nauczycieli: „Zasady dynamiki Newtona ze stanowiska układów odniesienia" cz. II. 15.20 i 23.20 Politechnika TV I roku. Rysunek techniczny. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: A. Chodorowska — „Pan Półka i spółka". 17.10 „Gramy o telewizor". 17.35 TV Kurier Mazowiecki. 18.00 XXIV Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia VIII etapu w Dreźnie. 18.45 Wszechnica TV: „Nasi uczeni" — Stefan Zbigniew Różycki. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Filip i Nanette" — nowela film. franc. 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV: A. Ostrowski — „Las". 22.40 Dziennik. 22.55 Kronika Wyścigu Pokoju.

SOBOTA, 15.V.

8.00 „Uwiedziona i porzucona" — film wł. franc. 9.55 Dla szkół: (kl. V) Geografia — „W Planetarium Śląskim". 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Między nami sąsiadami". 13.40 Program dnia. 13.45 TV Kurs Rolniczy: „BHP w ochronie roślin". 14.20 Program tygodnia. 14.40 „Oferty". 14.55 Dla młodych widzów. 15.45 Dziennik. 16.00 XXIV Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia IX etapu na trasie Drezno — Zwickau. 17.25 „Wydawnictwa proponują". 17.45 „Czas wypoczynku". 18.10 Śpiewa Anda Calugarianu. 18.30 „Pegaz". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Teatr Rozrywki: „Król Włóczęgów" — operetka R. Frimla. 21.50 Dziennik. 22.10 Kronika Wyścigu Pokoju. 22.30 „Uwiedziona i porzucona" — film fab. wł. franc.



Piątek, 7 maja

8.05 Nowiny. 8.15 Film dokument. 8.40 Film fab. 10.15 Dla uczniów. 10.40 Nowiny. 14.35 Program dnia. 14.40 Nowiny. 14.50 Plakat TV. 15.05 Na falach przyjaźni. 15.45 Panorama nowin. 16.00 Wszechzwiązkowy TV festiwal twórczości amatorskiej. 17.30 Program międzynarodowy. 18.00 Spektakl TV. 19.00 Czas. 19.30 Przegląd estradowy. 20.55 Dziennik sportowy. 21.25 Nowiny.

Sobota, 8 maja

8.50 Szkatułka muzyczna. 9.00 Przegląd międzynarodowy. 9.15 Uniwersytet ludowy. 10.00 Ekran i czas. 10.50 Dla żołnierzy. 11.45 Program literacko-muzyczny. 14.20 Czyn nieśmiertelny. 14.40 Melodie ojczystego kraju. 15.20 Poszukiwanie. 16.00 Nowiny. 16.15 Film dokument. 16.35 Salwa Zwycięstwa. 16.50 Film dokument. 17.20 Program międzynarodowy. 17.50 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Wieczór świąteczny w Ostankino. 21.15 Nowiny.

Niedziela, 9 maja

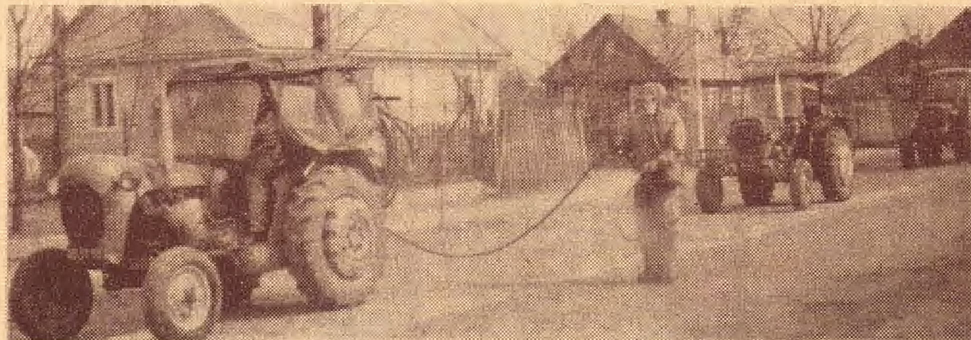
8.00 Żołnierze wspominają. 8.30 Poemat TV. 8.50 Reportaż z Placu Zwycięstwa. 9.30 Dziś Dzień Zwycięstwa. 10.15 Film fab. 11.45 Dla żołnierzy. 12.15 Zawody lekkoatletyczne. 14.00 Klub filmowy. 15.10 Film fab. 16.15 Film dokument. 16.50 Minuta milczenia. 17.10 Czas. 17.30 Koncert. 20.00 Panorama nowin. 20.25 Piosenki frontowe. 21.05 Nowiny.

Пачатак на стар. 1

„ВАЙНА” у Орлі

баў атрада самаабароны і яго кіраўніцтва. Старшыня прэзідыума ГРН у Орлі тав. Мікалай Лемеш, які адначасова з'яўляецца старшынёю грамадскага камітэта самаабароны, знаёміць прысутных са становішчам у краіне, якое вынікае са стратэгічных прадпасылак: варожыя сілы ўварваліся ў краіну, Рада Дзяржавы аб'явіла ваеннае становішча для ўсёй краіны, спадзяемся паветранага нападу, можна лічыцца з дзейнасцю дыверсантаў. У сувязі з гэтым ён загадвае: давесці паасобныя службы атрада да поўнай баявой гатоўнасці.

Раззваніліся тэлефоны. Ніна Петручук і Антаніна Рагоза, якія на штодзень працуюць на арлянскай пошце, цяпер ледзь паспяваюць прымаць і перараказваць загады і паведамленні. Звоняць з вартаўнічых пунктаў, якія размешчаны ў Орлі і з вёсак: Спічкі, Крывая, Рэдуты, Крываціцы, Міклашы, Шчыты. Дакладваюць аб сваёй гатоўнасці да абароны роднага краю, аб становішчы на месцы іх размеркавання.



Яшчэ толькі ачысціць вуліцу, панадворкі і будынкі ад астаткаў газу або ядзернага пылу, і зноў можна распачынаць нармальнае жыццё

Гадзіна 10.30. Трывожна выюць сірэны. А праз момант паветра адгукаецца выбухам, і зараз жа над пасёлкам снуецца дым і агонь. Дакладваюць, што гарыць гэсаўскі таварны склад. Разведка хутка ўстанаўлівае, ці выпадкова няма газаў або ядзернага праменявання. І тады ў акцыю ўключаецца супрацьпажарная каманда, а ўслед за ёю санітарная служба. Агонь хутка гасяць, а медсёстры, спраўна перавязаўшы параненых, адразу ж дастаўляюць іх на медыцынскі пункт.

І тут жа паведамляюць на камандны пункт, што ў лясочку над рэчкай Арлянкай паявіліся нейкія ўзброеныя людзі. Набліжаюцца да места. Няўжо хочуць яго ўзарваць?! Група людзей са службы забеспячэння парадку кіруецца на ўказанае месца. Завязваецца кароткі бой. Дыверсанты лёгка не здаюцца. Яны ведаюць, што іх чакае і «дачакаліся гэтага».



Ахвярныя жанчыны-медсёстры нясуць першую дапамогу параненым.

Заняткі разгортваюцца планава. Людзі стараюцца, як могуць. У цяжкай ахоўнай вопратцы, у працівагазах. Ад поту кашулі прыклейваюцца да плячэй Жанчыны і дзяўчаты ж з медыцынска-санітарнай службы асабліва хутка спраўляюцца са сваімі заданнямі. Хваляць іх кіраўнікі заняткаў.

Удаліся гэтыя заняткі. Члены арлянскага атрада самаабароны поўнасцю даказалі, што ў выпадку нейкага сапраўднага ўзброенага канфлікту (адступаць у немаляванае!) можна разлічваць на іх дысцыпліну і ахвярнасць.

В. Рудчык

Фота Э. Зіневіч



Санітарна-медыцынская служба гатова несці дапамогу ахвярам агрэсіі, а ў мірны час — ахвярам стыхійнага бедства. Першая злева: Мар'я Зайкоўская — шэф гэтай службы.

Арганізаваць адпачынак для настаўнікаў

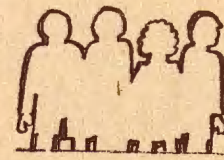
Агульнавядома, што нялёгкай прафесіяй з'яўляецца прафесія настаўніка. І адпачынак патрэбны яму больш, чымсці іншым служачым. Не заўсёды аднак настаўнік мае адпаведнія ўмовы да адпачынку пасля працы. Дапамагае настаўнікам арганізаваць адпачынак гайнаўскі аддзел Саюза польскіх настаўнікаў (ЗНП). Аб гэтым расказаў мне тав. Сцяпан Гурскі (сакратар гайнаўскага аддзела ЗНП). У размове абмежаваліся мы да мерапрыемстваў, якія былі арганізаваныя ў апошні перыяд. Адным з напрамкаў дзейнасці гайнаўскага аддзела ЗНП з'яўляецца арганізаванне турыстычна-краязнаўчых экскурсій. Дзякуючы такім мерапрыемствам настаўнікі могуць лепш пазнаваць сваю краіну, яе прыгажосць і багацтвы. У апошні час адбылася настаўніцкая экскурсія ў Варшаву. Арганізаваў яе пры дапамозе аддзела ЗНП чарэмхаўскі цэнтр. У Варшаве настаўнікі глядзелі спектакль, сустрэліся з варшаўскімі педагогамі ў Доме настаўніка на Старым Месце і наведалі фабрыку тэлевізараў. Усе ўдзельнікі экскурсіі былі вельмі задаволеныя з паездкі.

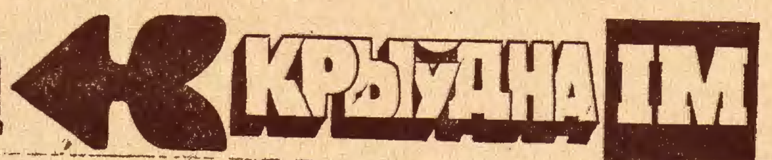
У бягучым годзе ў пачатку чэрвеня адбудзецца фэст настаўніцкіх сем'яў. Вялікай атракцыяй фэсту будзе, між іншым, паездка так званай «цюхцяй» праз Белавежскую пушчу з Гайнаўкі ў ваколіцу Рыбакоў. Адбудзецца таксама паездка настаўнікаў у Белавежу з мэтай азнаямлення са спецыфікай працы заклада доследаў над сасунамі, а таксама з апякунчымі закладамі для няпоўналетніх — у Ганёндз і ў Беласток.

Нямала мерапрыемстваў для настаўнікаў арганізуе аддзел ЗНП у Доме настаўніка. Да такіх мерапрыемстваў належаць танцавальныя вечарыны з акрэсленай праграмай, спаборніцтвы ў брыдж і шахматы і г.д. Гайнаўскі аддзел ЗНП шмат часу прысвячае спорту. Ужо пару гадоў існуе пры аддзеле настаўніцкая спартыўная каманда па баскетболу.

Настаўнікі ўдзельнічаюць у грамадскіх чынах пры пасадцы лесу, будове дарог і пры рамонтах школ, клубаў, святліц. Сакратару гайнаўскага аддзела тав. Гурскаму запомніўся асабліва грамадскі чын пры пасадцы лесу, у якім удзельнічалі настаўнікі пачатковай школы № 2 у Гайнаўцы разам з вучнямі прафесіянальнай школы. Пасаджана было тады некалькі гектараў лесу ў кляшчэлеўскай акрузе. Гэтае мерапрыемства мела ўрачысты характар. Быў супольны абед, спявалі песні, а таксама адбылася пастаноўка на лясной палянцы пад гукі гармоніка.

Я.Ц.





Штодзень сотні вучняў даязджаюць у школы розных тыпаў у Гайнаўцы. Даязджаюць яны цягнікамі, аўтобусамі, а таксама веласіпедамі і матацыкламі. У ліцэй з беларускай мовай навучання даязджае 255 асоб, гэта значыць, 85 працэнтаў агульнай лічбы вучняў. Справа даездаў моладзі з'яўляецца не малой праблемай. Дырэктар ліцэя з беларускай мовай навучання мгр Аляксандр Іванюк бачыць яе перш за ўсё як дадатковую цяжкасць у паспяховай дыдактычна-выхаваўчай працы школы. Мае яна свой адмоўны ўплыў. Школа не можа справіцца з некаторымі патрабаваннямі новай праграмы навучання. Мае яна вялікія клопаты з арганізацыяй пазалекцыйных заняткаў, напрыклад, працы ў гуртках зацікаўленняў, у гуртках любіцеляў кніжкі або ў прадметных гуртках. Бывае і так, што зусім немагчыма весці такога роду заняткі. Школе цяжка правесці ў сябе акадэмію, сход ці іншае мерапрыемства. З-за таго, што моладзь даязджае, не могуць весці шырэйшай дзейнасці маладзёжныя арганізацыі. Цяжка ім праводзіць статутовыя сходы ці выконваць прынятыя абавязацельствы і грамадскія чыны. А, як агульна вядома, праца школы складаецца перш за ўсё з працы саміх вучняў. Не паглыбляючыся ў рэфлексію, варта аднак прызадумацца, колькі каштоўнага часу трацяць школьнікі, хаця б для прыкладу з беларускага ліцэя. Калі прымем, што кожны вучань траціць на даезд у школу і дахаты паўтары гадзіны, дык у цэлай масе школы трацяць яны каля 400 гадзін на працягу аднаго толькі дня. Але страчаны час на праезд — гэта яшчэ не ўвесь страчаны час. Вучні мусяць дастасавацца да раскладаў ад'ездаў аўтобусаў і цягнікоў. І зноў атрымаюцца змарнаваныя гадзіны. А калі дадамо, што і аўтобусы, і цягнікі нярэдка спазняюцца, лік змарнаваных хвілін і гадзін узрасце. Варта прыгадаць факты і адносна таго, у колькі гадзін вымушаны ўставаць вучні, каб паспець на поезд ці аўтобус. Аказваецца, што некаторыя ўстаюць у 5, а найпазней у 6 гадзін раніцы. Няма тады часу на тое, каб паўтарыць той ці іншы ўрок перад пачаткам школьных заняткаў. Але аб гэтым няхай выскажуцца самі вучні з класа III б.

Лена Шугала з вёскі Чыжы: — Я даязджаю ў школу аўтобусам. Разам са мною даязджае яшчэ каля 20 вучняў. Наш аўтобус ад'язджае ў 7 гадзін 15 хвілін раніцы. Найгорш бывае зімою. Тады аўтобус не даязджае да Чыжоў з-за гурбаў снегу і або затрымліваецца на бельскай шашы ў Збучы, або зусім не прыязджае. У такім выпадку вымушаны мы бегчы на чыгуначны паўстанак да Старога Беразова, які знаходзіцца ад Чыжоў у адлегласці 5—6 кіламетраў, а часу застаецца вельмі мала.

Раман Каліноўскі з асады Нараўка: — Кожную раніцу даязджае з Нараўкі ў Гайнаўку (17 кіламетраў) 20 вучняў. У апошні час наш аўтобус не прыязджае з-за кепскай дарогі. Ходзім мы 4 кіламетры на чыгуначную станцыю і да таго вымушаны плаціць за кожны праезд.

Наогул кандуктары і шафёры аўтобусаў адносяцца да нас, вучняў, ветліва, але бывае і так, што не хочуць забраць нас. Я аднойчы спазніўся на свой аўтобус, які ад'язджае ў 15^{20}, і вымушаны быў ехаць наступным, але апошні ў нашым напрамку аўтобус не забраў мяне. Кандуктар вылаяў мяне і не дазволіў ехаць.

Янка Кердэлевіч з вёскі Чаромха: — Я даязджаю цягніком. Да станцыі маю 3 кіламетры, а цягніком еду яшчэ 30 кіламетраў. Хаця ад'язджаю з Чаромхі ў 6 гадзін 37 мінут, то аднак часта спазняюся на ўрокі. Іншая справа — гэта справа выдзеленых вагонаў для школьнай моладзі. На жаль, гэтага ніхто дагэтуль не пільнуе. Займаем тады месцы ў купэ дзе папала і з курцамі, і з тымі, што іграюць у карты, і з тымі, што некультурна вядуць сябе ў вагоне і г.д. Крыўдна нам, што маючы трохі часу, не можам яго выкарыстаць на паўтарэнне ўрокаў. Даязджае нас 30 вучняў і мы самі занялі б вагон. Я з'яўляюся членам ЗМВ, але на сходы рэдка застаюся. Маю цягнік у 15^{06}, дык і так часамі звальняюся з восьмага ўрока. Гэтак сама робяць і іншыя вучні з Чаромхі. Каб быў інтэрнат, я ахвотна жыў бы ў інтэрнаце, але школа наша не мае інтэрната.

Дырэкцыя ліцэя робіць усё, што можа, каб дапамагчы даязджаючым вучням. Абмяркоўвае з уладамі ПКП і ПКС расклады паяздоў і аўтобусаў. У сябе ў школьным будынку адводзіць даязджаючай моладзі вольную залу, дзе можна зрабіць урокі пасля класных заняткаў, арганізавана харчаванне ў школе і г.д. Але гэта яшчэ далёка не ўсё, каб рэкампенсаваць адмоўныя з'явы, вынікаючыя з-за даездаў моладзі на школьныя заняткі. — Наш вучань, — гаворыць дырэктар ліцэя, — мала звязаны са школай. Не ўсе вучні з-за даездаў належна карыстаюцца школьнай бібліятэкай ці чытальняй, перш за ўсё яны чытаюць розныя кніжкі з грамадскіх бібліятэк або бібліятэчных пунктаў, дзе не заўсёды могуць знайсці патрэбную кніжку. Школа не можа ўздзейнічаць на тых вучняў у гуртках зацікаўленняў і г.д. Школа наша ставіць сур'ёзныя патрабаванні перад ліцэістамі. Маюць яны многа працы і навукі, а мала вольнага часу для сябе. Вучні, якія вымушаны даязджаць, больш стомленыя і, можна сцвердзіць, маюць горшыя вынікі ў навуцы. Крыўдна ім.

Янка Цялушэцкі

Да ведама гаспадароў

Новыя пастановы ўрада

Нядаўна Савет Міністраў прыняў пастанову, якая датычыць спрашчэння кантрактацыі збожжа. Паводле гэтай пастановы, гаспадары, якія падпішуць кантрактацыйныя ўмовы на пастаўку збожжа са збораў у 1972 годзе, будуць карыстацца аднялітай 40-працэнтнай зніжкай пры куплі мінеральных угнаенняў.

Забеспячэнне з кормам будзе звязана з кантрактацыяй свіна- і жывёлагадоўлі. У сувязі з гэтым не прадбачваецца ў будучыні спалучэння продажу корму з пастаўкамі збожжа ў рамках кантрактацыі.

Пачынаючы ад 1972 года прэміі, якія прыслугоўваюць з прычыны кантрактацыі збожжа, будуць выплачвацца грашыма. Гаспадарам, кантрактуючым збожжа, будзе прыслугоўваць 50-злотавая прэмія за кожныя 100 кг збожжа, прададзенага звыш кантрактацыйнай умовы, але ў выпадку, калі гаспадар закантрактуе збожжа на плошчы не меншай, чым 20 прац. ворнай зямлі. Гэтыя прэміі будуць выплачвацца замест датыхчасовай сістэмы прэмій, якая заключалася на адлічванні гэтай сумы ад падатку. (ак)

Кансультацыя юрыста

Пытанне: Якую адказнасць мае той, хто абавязаўся прадаць нейкую рэч, узяў задатак, але абавязацельства не выканаў?

Адказ: Гэта залежыць перш за ўсё ад формы, у якой выражана абавязацельства. Найчасцей яно выражаецца ў форме ўмовы між тым, хто абавязваецца прадаць, і тым, які купляе. Гэткая ўмова праўная, калі пададзены ў ёй тэрмін, у якім умова мае быць заключана. Без гэткага тэрміну абавязацельства да заключэння ўмовы не з'яўляецца праўным. У гэткім выпадку той, хто атрымаў задатак, абавязаны яго звярнуць.

Калі гэткае абавязацельства праўнае, то той, хто купляе, можа або патрабаваць направы шкоды, якая ўзнікла ў выніку адмовы заключэння ўмовы — а асабліва можа патрабаваць звароту падвойнага задатку, альбо можа патрабаваць праз суд абавязацельства заключэння ўмовы. У гэткім выпадку рашэнне суда раўназначна заключэнню ўмовы.

Аднак пры абавязацельстве продажу нерухомай маёмасці патрабаванне праз суд заключэння ўмовы магчыма толькі тады, калі абавязацельства продажу выражана ў форме натарыяльнай.

Дамагацца направы шкоды, як і абавязацельства праз суд да заключэння ўмовы можна толькі на працягу аднаго года ад тэрміну, да якога ўмова мела быць заключана.

Пачатак на стар. 1



Прапанова стварэння такога цэнтра звязана з запатрабаваннем на кваліфікаваныя кадры для школ, культурных устаноў, адміністрацыі і гаспадаркі ваяводства.

На базісе цяперашняга філіялу Варшаўскага універсітэта павінна ў перспектыве вырасці ў нас вышэйшая навучальная ўстанова з 6 аддзеламі:

матэматычна-прыродазнаўчы;
гуманістычны;
педагагічны;
культурна-асветны;
праўна-адміністрацыйны;
эканамічны.

Тры першыя аддзяленні выпускалі б настаўнікаў матэматыкі, фізікі, хіміі, біялогіі, практычна-тэхнічных заняткаў, польскай мовы, рускай мовы з беларускай, гісторыі, пачатковага навучання з фізкультурай ці музыкай, прадшкольнага выхавання з польскай мовай, мастацкага выхавання.

Культурна-асветнае аддзяленне дало б абсальвентаў для асветы і культуры пазашкольнай. Напрамкі тут:

вакальны;
музычны;
бібліятэкарска-светліцовы;
тэатральны;
харэаграфічны.

Два апошнія аддзяленні выпускалі б абсальвентаў для патрэб адміністрацыі і гаспадаркі. Напрамкі тут:

праўны;
адміністрацыйны;
эканомікі сельскай гаспадаркі;
эканомікі спулдзельчасці працы;
эканомікі працы і грамадскай палітыкі.

Прадбачваецца ў другім этапе ўвядзенне 2-ступеннага навучання: пасля 3-хгадовага прафесіянальнага — 2-гадовае магістэрскае.

У будучым гуманістычным беластоцкім цэнтры на 6-ці аддзяленнях будзе 5 тысяч студэнтаў стацыянарных, 3 тысячы працуючых, а таксама 800 навукова-дыдактычных працаўнікоў.

На такі цэнтр трэба 105 тысяч квадратных метраў паверхні. Трэба пабудаваць студэнцкія дамы на 3600 месц, гасцініцу для выкладчыкаў, амбулаторыі, розныя дыдактычныя будынкі і кабінеты для практычных заняткаў.

40 гектараў прызначаецца для гуманістычнага цэнтра ў Беластоку. Месца ўжо прадугледжана ў планах разбудовы горада.

Для дапаўнення вобраза развіцця будучага гуманістычнага цэнтра ў Беластоку падаем цяперашні стан ВСН у Беластоку. Разам 1069 студэнтаў, у тым ліку 291 студэнт на прафесіянальнай адміністрацыйнай студыі і 798 на трох аддзяленнях ВСН:

матэматычна-прыродазнаўчым (напрамкі матэматыка з фізікай і фізіка з хіміяй);
гуманістычным (напрамкі — польская мова з гісторыяй і руская філалогія);
педагагічным (напрамкі — пачатковае навучанне з фізічным выхаваннем і пачатковае навучанне з музычным выхаваннем).

ВЫШЭЙШАЯ ІНЖЫНЕРСКАЯ ШКОЛА — ПЛАНЫ РАЗВІЦЦЯ НА 1971—1975.

У бліжэйшых 10 год Беластоцкае ваяводства будзе патрабаваць 4 тысяч інжынераў. У беластоцкай ВСІ вучыцца цяпер 2 тысячы студэнтаў. Школа павінна выдаваць па 400 дыпломаў у год, каб заспакоіць патрэбы ваяводства. На жаль, у даны момант ВСІ можа толькі ў 50-ці працэнтах выканаць такое заданне.

Але ВСІ ў Беластоку будзе развівацца. У будучай Вышэйшай інжынерскай школе будуць наступныя аддзяленні:

наземнага будаўніцтва;
электрычнае;
механічнае;
механізацыі сельскай гаспадаркі.

У 1971/72 годзе беластоцкая ВСІ ставіць крокі ў сваёй разбудове, арганізуючы кансультацыйны пункт у Ломжы на аддзяленнях механічным і наземнага будаўніцтва.

У 1975 годзе на ўсіх аддзяленнях ВСІ будзе 2670 студэнтаў.

Месца будучага комплексу будынкаў Вышэйшай інжынерскай школы ў Беластоку знаходзіцца на вуліцы Сверковай. Прагрáма разбудовы гэтай школы прадбачвае тры этапы:

I — 1971/72
II — пасля 1975 года
III — перспектыва 10—15 год.

З вялікім размахам будзе развівацца Беласток навуковы. Радасная такая перспектыва!

Вера Леўчук

ПАСЛЯ ПАДВЫЖКІ

Рэнтабельнасць — гэта адна з асноўных спраў уздыму кожнай прадукцыі. Наша прамысловасць навучылася рабіць рэнтабельныя тавары і ў гэтай галіне можна назіраць агульны прагрэс. На многа горш стаяць справы ў сельскай гаспадарцы. Тут кошт прадукцыі кілаграма мяса, збожжа ці корму часта непараўнальна большы ад зарплаты, якую атрымлівае гаспадар-вытворца. Зразумела, што гэтая з'ява часта не залежыць ад гаспадара (неўраджай, дрэнная пагода і т.д.), але ў многім яна залежыць і ад спосабу гаспадарання.

Развіццё сельскай гаспадаркі Беласточчыны залежыць ад развіцця жывёла- і свінагадоўлі, гаварыў тав. М. Ягельскі на ваяводскай канферэнцыі ПАРП. Землі тут не найлепшыя, а багатыя сенажаці могуць стаць асновай жывёлагадоўлі. Традыцыйна беластоцкія гаспадары гадуюць многа свіней, а асновай корму для іх з'яўляецца бульба.

Аднак, каб гадоўля аплачвалася, неабходна прымяняць сучасныя заатэхнічныя метады. Жывёлаводы ўжо папрывыкалі да корму, які прадукуе наша прамысловасць. Цэняць яго і ведаюць, што дае ён добрыя вынікі. У некаторых сельскагаспадарчых раёнах паўсталі т.зв. мяшальні корму, якія займаюцца прадукцыяй корму для жывёлы.

Зразумела, што на пашырэнне жывёлагадоўлі грамадны ўплыў мае адпаведная ўрадавая палітыка. Апошняе павышэнне цэн на жывую вагу выклікала шырокае зацікаўленне гаспадароў.

Добрым паказчыкам гэтага зацікаўлення з'яўляецца колькасць продажу жывёлы і свіней на пунктах скупкі. У Юхноўцу, Беластоцкага павета, на апошняй скупцы перад павышэннем цэн, скуплена 39 штук свіней і 7 штук буйнай рагатай жывёлы. На першай скупцы пасля павышэння гаспадары прадалі тут аж 84 штукі свіней і 18 штук буйнай рагатай жывёлы. Падобна выглядала справа ў Засцянках, дзе 16.III.г.г. скуплена 43 штукі свіней, а пасля павышэння 30.III. пункт скупкі прыняў 93 штукі свіней.

Павышэнне цэн на корм у мінулым годзе выклікала пэўнае зніжэнне продажу жывёлы. Некаторым гаспадарам проста не аплочвалася купляць корм і гадаваць свіней. Інакш цяпер пасля павышэння цэн на жывую вагу. Калі, напрыклад, склад корму ў Юхноўцы ў мінулым годзе ў сярэднім кожны месяц прадаваў корму на 180 тыс. зл., дык у сакавіку гэтага года прадаў на 360 тыс. зл. За ўвесь I квартал у гэтым годзе прададзена корму на 546 тыс. зл. У мясцовым ГС-е гаспадары, разлічваючыся за прададзеныя штукі, адразу выпісваюць фактуры на корм. Гавораць яны, што зараз ім аплочваецца і гадаваць і купляць корм, і што не патрабуюць яны тырчаць на базары, прадаючы мяса «рэмбанкаю».

Хочучы даць на рынак дадатковую колькасць мяса, гаспадары ГРН у Юхноўцу і Багданках задэкляравалі (толькі на сходах, дзе былі не ўсе гаспадары) павысіць гадоўлю свіней на 430 штук, а цялят на 267 штук. Зразумела, гэтыя лікі далёка няпоўныя.

Аднак ёсць пэўныя і непакоячыя з'явы. Сам факт, што гаспадары пачалі прадаваць на многа больш, — пазітыўны, але ці гэтая колькасць прададзеных штук утрымаецца на такім самым узроўні? Такое пытанне ставяць многія. З размовы з гаспадарамі некаторых вёсак вынікае, што ў першыя дні пасля павышэння цэн скупу яны папрадавалі амаль усё, што мелі, і зараз у хлявах пуста. І нават гэта не дрэнна. Але факт, што некаторыя гаспадары папрадавалі свінаматкі і зараз не маюць чаго гадаваць, справа некарысная. Здаецца, што на гэтых гаспадароў трэба звярнуць асаблівую ўвагу і дапамагчы ім набыць маладняк, а асабліва свінаматкі.

А. Лабановіч

МАКАР і ЯГО СЫНЫ

Макар са сваёй жонкаю Аннай жыве ў Вярхлессі на Сакольшчыне. Хата яго выдзяляецца ў вёсцы. Ад вуліцы прыгожы ганак, а ў сярэдзіне быццам гарадская — прыгожая мэбля, на падлозе прыгожыя хаднікі, сцены выбітыя цвёрдай пільсняй і памаляваныя алейнай фарбай ва ўсіх трох пакоях, а на кухні з белых кафляў пліта з вялікай капай. У ёй не толькі добрая духоўка, але і хлебная печ, у якой змяшчаецца 6 бляхаў хлеба. У крэдансе ў строгім парадку стаяць талеркі, шклянкі, чаркі і іншая пасуда.

Свінням не вараць на пліце, а ў спецыяльным памяшканні ў свайго роду летняй кухні, якая дабудавана да хлявоў. А ў хлявах дык добрыя моцныя платы і жолабы, а на сена, трасянку ці сырадэлю паробленыя драбіністыя яслі, так што ані конь, ані карова, ані авечка не стопча нагамі корм.

З другога боку, непадалёк хлявоў знаходзіцца велізарны склеп на бульбу, а на склепе кладоўка на розныя гаспадарскія рэчы. За склепам стаіць свіронак, у якім дасканалыя засекі і поўна збожжа. Пры свіронку Ёзік Макар зрабіў сабе майстэрню. Там і піла, і пілка, і свярдзёлак, і гэбаль, і шмат сталярскіх прылад. Чалавек гэты майстэркаваты, сам можа зрабіць усё неабходнае ў гаспадарцы. Нават хамуты яго прадукцыі ніколі не абшмуляюць шыі каню. Найдалей ад хаты стаіць гумно. На абшырным таку з уезднымі і выязднымі дзвярыма стаіць сячкарня, якая працуе пры дапамозе электрычнага току. Па-суседску з ёю крайзэга, якою Макар пілуе дрэва, разрэзвае папалам дронгі на латкі, рыхтуе штахеты. У прасторных сторанах ляжыць шмат канюшыны, якую рэжа з саломаю, і гэтым корміць каня і каровы.

Ёзіку Макару ужо за 60 год, але не выглядае ён на столькі. Поўная галава валос, няма сівізны, а калі гаворыць, відаць прыгожыя белыя зубы. Жонка яго таксама чуецца добра і молада. З яе добрая гаспадыня і вялікі спецыяліст ад кулінарнай справы. Умее рабіць смачныя вясковыя каўбасы, сальцісоны, а ўжо шынку так з умерам пасоліць і павэндзіць, што смаката яе значна перавышае купленую.

У Макароў ёсць два сыны Уладак і Ваня. Сыны параслі і выехалі з вёскі. Уладак аж у Катавіцах жыве і працуе машыністам паравоза, а Ваня — шафёр, ездзіць легкавой машынай і працуе ў Беластоку. Іван часта наведвае бацькоў, часам дапаможа некалькі дзён пры рассяванні мінеральных угнаенняў, пры жнівах і пры малацьбе.

Калі ў вёсцы пакажацца таксоўка, Ёзіку Макару здаецца, што гэта сын яго прыехаў. Бо калі па дарозе, дык Ваня заязджае ў родную хату нават з працаўнікамі сваёй установы. Тады ўжо маці, нічога нікому не кажучы, смажыць скваркі, убівае ў іх яйкі, налівае ў шклянкі смятаны і частуе прыехаўшых. У такой абстаноўцы і паўлітра паявіцца на стале і гаворка пойдзе аб жыцці-быцці. Перахіліўшы некалькі чарак, Ёзік дамагаецца ад сваёй жонкі, каб прынесла хаця некалькі лісткоў квашанай капусты. Ёзік пасля гарэлкі любіць кіслую капусту. Добра выпіўшы і закусіўшы, пачынае ён расказваць пра Уладка, што ў Катавіцах, пра свае там пабыўкі і розныя здарэнні.

— Наш Уладак нарадзіўся 1-га сакавіка і сын яго Славак нарадзіўся ў гэты ж самы дзень, — уключылася ў размову Макарыха. Я ездзіла на хрысціны, а ён, паказвае на мужа, на дзень нараджэння сына і ўнука. Сына была трыццатая гадавіна, а Слаўка першая.

Ёзік Макар, зацягнуўшыся «Гевонтам», з задавальненнем тады гаворыць:

— Я ў Уладка быў разам са сваім сватам (бацькам жонкі сына). Ён з Ляўкова, што на Гайнаўшчыне, Семяковіч. Талковы з яго мужык. Была поўная хата гасцей, але мне ўсё ж такі найпрыемней гутарылася са сватам. Папілі мы па-гаспадарску, нагаварыліся колькі ўлезла. Чатыры дні там піравалі.

Потым Макар прыцішыў голас так, як гэта робіць, калі гаворыць аб надзвычай важнай справе:

— Знаеце, наша нявестка Лілька такая добрая, такая ветлівая, што калі ў іх бываеш, здаецца што дачка родная.

Макар і яго жонка задаволены са сваіх сыноў і зусім не крыўдуюць, што яны жывуць не разам з імі на гаспадарцы. Бацькі жывуць шчасцем сваіх дзяцей, якім у гарадах паводзіцца добра. Ды бацькам у Вярхлессі жывецца хаця працавіта, але заможна.

Міхась Хмялеўскі

Беларуская літаратура — Аляксандар Баршчэўскі

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

БЕЛАРУСКАЯ МОВА ЯК МОВА ЛІТАРАТУРНАЯ

Другі перыяд беларускай літаратуры звязаны з існаваннем Вялікага княства Літоўскага. Перыяд гэты прыпадае на XIV—XVII стагоддзі. Некаторыя з даследчыкаў акрэсліваюць яго залатым векам беларускай літаратуры. У адрозненні ад літаратуры Кіеўскай Русі пісанай, як мы ўжо гаварылі, на старaславянскай мове, літаратура літоўскага перыяду пісалася на беларускай мове. У гэты ж час у так званай Маскоўскай Русі стараславянская мова ў далейшым займала дамінуючую пазіцыю ў мастацкай літаратуры, не гаворачы ўжо аб літаратуры рэлігійнай. Выдатны даследчык беларускай літаратуры Яфім Карскі гэтую сітуацыю характарызуе наступным чынам: «Тогда, как в Московской Руси языком своего писания, богослужебным и вообще литературным служил церковнословянский в русской его редакции, в Западной Руси (Беларусі — А. Б.) сначала изредка, а затем всё чаще и чаще место церковнословянского языка в отмеченных областях заступает местный народный (беларускі — А. Б.) язык» (Белоруссы, т. III., ч. II, Петроград 1921, с. 4).

У гэтай жа працы Карскі займаецца карэнным для беларускай літаратуры пытаннем. Даследчык стараецца адказаць на пытанне, чаму аўтары заходніх акраін Кіеўскай Русі адмовіліся ад стараславянскай мовы і пачалі выкарыстоўваць у сваёй творчасці беларускую народную мову. З вялікага і складанага комплексу прычын Карскі прыгадвае некалькі. Варта некаторыя з гэтых прычын прадставіць нашым чытачам.

Бадай што найважнейшай прычынай быў адрыў беларускіх зямель ад усходняй і паўднёвай Русі. Такім чынам значна аслабла традыцыя, значэнне і сіла стараславянскай мовы. Тым больш, што літоўскія князі стараліся паклікаць у сан мітрапалітаў царкоўных дзеячоў мясцовага паходжання. Хацелі яны такім чынам ліквідаваць усякую залежнасць беларускіх зямель ад маскоўскай мітраполіі.

Істотным повадам аслаблення стараславянскай моўнай стыхіі быў таксама стан адукацыі мясцовага беларускага духавенства. Зразумела, што ў гэтым асяроддзі былі людзі высокаадукаваныя і дасканала ведаючыя стараславянскую мову. Людзі гэтыя найчасцей міжвольна ўводзілі ў літургію большую або меншую колькасць слоў з беларускай гутаркавай мовы.

З вышэй сказанага вынікае, што найбольш істотнай прычынай замацавання беларускай мовы ў ролі мовы літаратурнай, а таксама дзяржаўнай было далучэнне беларускіх зямель да Літвы. Беларускія княствы карысталіся шырокай аўтаноміяй у рамах літоўскай дзяржавы. Іх эканамічная, культурная і вайсковая роля ў Вялікім княстве Літоўскім была грамаднай. Беларускі этнічны элемент колькасна перавышаў элемент літоўскі. У такой сітуацыі Літвіны не былі ў стане накінуць сваю мову грамадным беларускім абшарам. Імкнучыся да ўгрунтавання адной дзяржаўнай мовы, мовы, зразумелай для грамаднай большасці жыхароў дзяржавы, літвіны прынялі мову беларускую.

Іншай прычынай замацавання беларускай мовы як мовы дзяржаўнай і літаратурнай было збліжэнне сярэдневяковай Беларусі да заходнееўрапейскіх дзяржаў і народаў. У гэты час на Захадзе распаўсюджваюцца ідэі адраджэння, хутка развіваюцца гарады, рамясло і гандаль. Разам з гэтым падае роля латыні і яе месца пачынаюць займаць нацыянальныя мовы. Дзякуючы збліжэнню Беларусі і Захаду пачынаюць у Беларусь пранікаць такія спецыфічныя формы жыцця, як магдэбургскае права, самаўправа, рэлігійныя брацтвы. Усё гэта было звязана з развіццём гарадоў і мяшчанства. Зразумела, што энергічны гарадскі элемент кіраваўся перш за ўсё практыцызмам і будучыняй, а не эмоцыямі і традыцыямі. Практычнай была тая мова, якой карысталіся шырокія масы, гэта значыць, беларуская мова. Да яе і звярнуліся гарадскія самаўправы, канторы, а нават і рэлігійныя брацтвы, якія стараліся знайсці найкарацейшы шлях да душы чалавека. Хто

10 ГОД ВЫСАКАРОДНАЙ ГРАМАДСКАЙ ПРАЦЫ

ПОМНІКІ БАРАЦЬБЫ І ПАКУТ

Мінула ўжо 26 год ад заканчэння лютай вайны, якую накінула свету гітлераўская Германія. На развалінах гарадоў выраслі новыя, яшчэ прыгажэйшыя жыллёвыя і завадскія пасёлкі, на месцах баёў шуміць лес і калышацца збожжа, зямлянкі і акопы пакрыліся мохам. У мірны час вырасла новае пакаленне будаўнікоў сацыялістычнай айчыны.

Толькі цешыцца нам гэтым.

Аднак трэба ведаць, што шчасце і радасць нашых спакойных дзён каштавала вельмі дорага. Яна заснавана на барацьбе і пакутах. Паводле няпоўных падлікаў, праз карныя лагеры, якія гітлераўцы абсталявалі на Беласточчыне, прайшло ў 1939—1945 гадах 387 тысяч палонных розных краін — найбольш было савецкіх ваеннапалонных. Сярод іх 138 тысяч загінула пакутніцкай, найчасцей галоднай смерцю. Іх косці прыгарнула наша зямля, як добрая маці.

Гінула і мірнае насельніцтва. Ад здзекаў і катаванняў, ад масавых расстрэлаў. 110 вёсак Беласточчыны гітлераўцы пусцілі з дымам. 300 тысяч чалавек сярод цывільнага насельніцтва не дачакалася ў нас вызвалення. Палі ад жандармскай кулі і гестапаўскага бізуна.

А пасля, у першыя гады цяжка адваяванай свабоды, гэтую жудасную і трагічную статыстыку павялічылі яшчэ лясныя банды. Ад іх рук загінула ў Беластоцкім ваяводстве 2782 чалавекі.



Вёска Паўлы у Бельскім павеце. Тут у чэрвені 1943 года атрад АК правёў няроўны бой з гітлераўскімі захопнікамі.

Вось якую цану заплаціла грамадства Беласточчыны за працавітае і спакойнае сёння.

Прыпамінаем гэта, бо нельга нам гэтага забыць. І мы не забываем. Сабе і свету прыпамінаем, якім каштоўным скарбам з'яўляецца мірнае жыццё, якім небяспечным з'яўляецца балансаванне на грані вайны.

Ды не толькі гэта маем мы на ўвазе. Мы абавязаны захаваць у памяці пакаленняў імёны герояў і месцы пакут барацьбітоў.

Усімі мерапрыемствамі ў гэтай галіне кіруюць камітэты аховы помнікаў барацьбы і пакут. Існуюць яны ва ўсіх ваяводствах і паветах. Дзейнічаюць ужо 10 год, дзейнічаюць планава і грамадскім чынам.

Ваяводскі грамадскі камітэт аховы помнікаў барацьбы і пакут у Беластоку ўзначальвае намеснік старшыні Прэзідыума ВРН тав. Рамуальд Лазаровіч. Дык да яго звярнуліся мы, каб коратка расказаў пра дасягненні гэтай высакароднай грамадскай працы.

— У Беластоцкім ваяводстве, — гаворыць старшыня Р. Лазаровіч, — дзейнічае 19 павятовых і адзін гарадскі (у Беластоку) грамадскія камітэты аховы помнікаў барацьбы і пакут. Пры іх дапамозе мы ўвекавечылі ўжо 318 месц барацьбы і пакут на тэрыторыі Беласточчыны. Устанавілі помнікі і памятныя таблліцы, многія школы і вуліцы атрымалі імёны герояў, наладзілі залы і куткі народнай памяці. Цяпер у ваяводстве ёсць 33 такія залы і 100 куткоў, дзе ўвекавечаны імёны і здарэнні, якія непасрэдна адносяцца да данай мясцовасці. У гэтым дапамагаюць нам прадпрыемствы і школы. Вялікае ім дзякуй. Вось у Бельску, у падвалах будынка тэхнікума сельскагаспадарчага рахункаводства, дзе ў час акупацыі памяшчалася гестапаўская турма, сёння знаходзіцца Музей мартыралогіі. Ён у скромных маштабах адлюстроўвае жудасную карціну тых дзён. Падобны музей неўзабаве адкрыюць у Беластоку, таксама ў будынку, у якім фашысты здзекаваліся над нашымі патрыётамі. У Райску маем намер наладзіць у мясцовай школе пастаянную выстаўку, якая адлюстроўвала б трагічную гісторыю і барацьбу гэтай вёскі, вёскі, адроджанай з папялішчаў — наперакор гітлераўскаму прыгавору. Плануем і праводзім шмат іншых мерапрыемстваў. Пра ўсё не змагу расказаць. Аднак хачу ўспомніць, што супольна з установамі і грамадскімі арганізацыямі, якія займаюцца турыстыкай, апрацавалі мы шляхі турыстычных вандровак па месцах партызанскай барацьбы і па месцах, праслаўленых баямі польскіх салдат. Адзін з такіх шляхоў вядзе з Аўгустоўскіх лясоў аж да Белавежскай пушчы. Гэтыя шляхі будуць адпаведна загаспадараны, каб маладыя турысты маглі прынамсі прыблізна ўявіць сабе, у якіх умовах жылі і ваявалі партызаны і салдаты. Па ініцыятыве нашага камітэта вядзецца апрацоўка і публікацыя многіх манаграфічных брашур і кніжак. Ян Анацік апрацаваў «Даведнік месц барацьбы і пакут у Беластоцкім ваяводстве». Аўтарскі калектыў пад кіраўніцтвам З. Каштылы складае абшырны «Ваяводскі каталог асоб і месц барацьбы і пакут». Гэты ж аўтар працуе над кніжкай аб пацыфікацыі вёсак, а на 10-цігоддзе дзейнасці нашага камітэта падрыхтавалі мы брашуру, якая адлюстроўвае яго дасягненні.

Застаецца нам пажадаць ваяводскаму і ўсім іншым грамадзянскім камітэтам аховы помнікаў барацьбы і пакут далейшых поспехаў у іх высакароднай дзейнасці. Яны працуюць грамадска. Дык разлічваюць на нашу дапамогу. Нельга нам адмовіцца ад яе.

В. Рудчык

ж у такой сітуацыі мог карыстацца стараславянскай мовай, якая не аб'ядноўвала, але аддзяляла?

Вынікам сувязей з Заходняй Еўропай было пранікненне ў Беларусь ідэй адраджэння, гуманізму і рацыяналізму. Зварот да чалавека азначаў зварот да яго натуральнага асяроддзя, у тым ліку таксама да яго роднай мовы.

Значную ролю ў працэсе пашырэння беларускай мовы адыгралі розныя рэфарматарскія рэлігійныя напрамкі. Рэфармацыя, адкідаючы старыя рэлігійныя каноны і адзінаўладдзе рымскага папы, спрыяла заснаванню царквы, звязанай з нацыянальнымі інтарэсамі паасобных народаў. Рэфарматарскія напрамкі адклікаліся да той мовы, якой карысталіся народныя масы. Зразумела, што гэта ўзмацняла ролю беларускай мовы. Асабліва карысны быў у Беларусі ўплыў чэшскіх гусітаў, якія прапагандавалі патрыятызм і культ усяго, што звязана з сваёй краінай, культурай і мовай. Станоўчую ролю адыграў у Беларусі кальвінізм, які таксама, як гусізм, пашыраў ідэі гуманізму.

Нават езуіты — ворагі ўсяю прагрэсіўнага і беларускага, стараючыся нанесці рашучыя ўдары па праваслаўю і пратэстантах, не раз карысталіся беларускай мовай, бо ведалі, што чалавека можна пераканаць толькі на той мове, якую ён разумее.

Усе прадстаўленыя вышэй прычыны спрыялі распаўсюджанню беларускай мовы як мовы дзяржаўнай, мовы канцылярый і суда, мовы княжаскага двара, мовы вяльмож і мовы літаратуры.



Гэты камень — сімвалічны помнік супольнай барацьбы савецкага і польскага народаў. Ён увекавечвае месца (Лясны Куток у Барэцкай пушчы), дзе восенню 1944 года геройскі загінула група савецкіх разведчыкаў, якая дзейнічала пад камандваннем паляка паручніка Генрыка Марэцкага.

Адрэж па лініі, назначанай пункцірам, зрабі дзіркі ў месцы, вызначаным кружкамі і нанізжы старонкі на дроцік або шнурочак.

ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ

МІНІ? МІДЗІ? МАКСІ?

У сталіцы Афганістана Кабуле паліцыя нядаўна арыштавала мужчыну, які страляў па нагах жанчын, апранутых у міні-спадніцы. У паліцыі гэты фанатык апраўдваўся тым, што не збіраўся забіваць гэтых жанчын, а толькі караў за тое, што яны апранаюць занадта кароткую вопратку. Так ён хацеў перашкодзіць распаўсюджванню «распуснай» моды.

Тым не менш, у многіх краінах ствараецца фронт, накіраваны, наадварот, суп-раць спадніц мідзі і максі. У Злучаных Штатах Амерыкі, напрыклад, створаны шматлікія заканадаўчыя і выканаўчыя органы, якія павінны змагацца з новай модай. Так, адно з таварыстваў горада Чыкага прыняло рашэнне караць прыхільніц мідзі па ўсёй строгасці амерыканскага закона. Віноў-



дам забаронены ўваход у гарадскія паркі і скверы. «З гэтымі модніцамі мы доўга ацкацца не будзем», — заявіў на адным з пасяджэнняў прадстаўнік таварыства Вільям Дэвіс. Свае довады Дэвіс абгрунтоўвае «неад'-мным правам мужчын ЗША любавацца прывабнымі нож-камі жанчын». Бургамістр Чыкага Рыхард Бэкер настроены, аднак, больш аптымістычна: «У нашым горадзе шмат жанчын з прыгожымі нагамі, і мне здаецца, што ўладам не трэба будзе жываць вельмі суровыя меры пакарання да прыхільніц доўгіх спадніц», — сяркуе ён.

Мужчыны Францыі такса-ка змагаюцца за міні. У першых шэрагах аматараў кароткіх сукенак выступаюць журналісты прэсы, радыё і тэлебачання. Нядаўна, каб выявіць, як прадстаўніцы слабага полу самі ставяцца да новай моды, журналісты правялі апытанне па ўсёй Францыі. Выявілася, што ў сярэднім на тысячу жанчын толькі шаснаццаць выступаюць за максі. Праўда, гэтыя шаснаццаць таксама з задавальненнем насілі б міні-спадніцы, але іх палохае перспектыва «застацца ў баку ад моды».

Журналісты прыводзяць больш вялікія аргументы: маўляў, новая мода не апранае жанчыну, а спавівае яе, нібы пакет, ды яшчэ такім чынам, што іншы раз адбівае ў мужчыны ўсялякую ахвоту «разгортваць» яго...

У Англіі глядзяць на моду больш практычна. Міні-спадніцы не толькі даюць магчымасць любавацца харaством жаночых ног. Брытанскае міністэрства аўтамабільнага транспарту ў адной з брашур, якую яно нядаўна выпусціла ў свет, сцвярджае, што «ў вячэрні і начны час міні-спадніцы могуць ратаваць іх гаспадынь ад наезду аўтамабіля, бо не прыкрываюць значную частку жаночых ног, якія добра адлюстроўваюць святло аўтамабільных фар, чаго нельга сказаць аб мідзі, а тым больш аб максі-спадніцах».

У канцы брашуры міністэрства звяртаецца да жанчын з просьбай насіць... ну, хаця б вопратку светлага колеру.



КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

БЛІНЧЫКІ

Блюда гэтае ўсе ядуць ахвотна. Справа толькі ў тым, з якім фаршам мы блінчыкі зробім. У залежнасці ад яго блінчыкі могуць быць не толькі штодзённай патравай, але і дасканалым блюдам для гасцей. У Францыі, напрыклад, блінчыкі, розныя мучныя аладкі з'яўляюцца амаль народнай патравай і прадаюць іх там круглы год проста на вуліцы, так, як у нас смажаную каўбасу.

Пры падрыхтоўцы блінчыкаў важна перш за ўсё, каб зрабіць для іх адпаведнае цеста. Маладыя гаспадыні не заўсёды ўмеюць зрабіць адпаведна густое цеста. А вядома, што калі будзе яно загустое, дык блінчыкі атрымаюцца тоўстыя і цвёрдыя, калі ж цеста будзе занадта рэдкае, то будзе яно рвацца і нельга яго будзе перавярнуць на патэльні.

Цяжка акрэсліць дакладную прапорцыю: усё залежыць ад велічыні яечак, ад таго, наколькі сухая мука, ад вадкасці, якую мы бярэм для блінчыкаў. Найважнейшую ролю адыгрывае тут вопыт гаспадыні. А нават і вопытная гаспадыня смажыць першы блінчык, прабуе яго і альбо далівае да цеста крыху вады (калі блінчык аказаўся зацвёрды), альбо дасыпае мукі (калі цеста разлілося на патэльні, як вада).

Аднак больш-менш класічная прапорцыя на блінчыкі гэта: на 3/4 шклянкі мукі — 1 яечка, 1/5 шклянкі вадкасці, крыху солі. Для блінчыкаў з вострым, пікантным фаршам бярэм палову вады і палову малака, або палову вады і палову піва. Блінчыкі бісквітныя робім на малацэ або малацэ з вадой. Калі хто хоча, каб блінчыкі атрымаліся тоненькія і эластычныя, павінен узяць цэлыя яечкі і ваду, а на блінчыкі бісквітныя, пульхныя і пушыстыя, спачатку трэба ўзяць жаўткі і малако, а пасля дадаць узбітыя бялкі.

У цесце не павінна быць грудак. Таму спачатку ў міску сыплем муку, дадаем жаўткі, або цэлыя яечкі, а пасля, даліваючы патроху вадкасць, старанна ўсё расціраем.

Найлепш смажыць бліны на жалезнай патэльні. Добра было б перад гэтым упражыць на патэльні лыжку солі, расціраючы яе па цэлай патэльні, а пасля яе ссыпаць і працерці сухой сціркай.

На відэлец трэба надзець кавалачак сала, якім змазваем гарачую патэльню перад смажэннем кожнага бліна.

Нафаршыраваныя блінчыкі можна паніраваць, г. зн. памачыць ва ўзбітым яечку і молатых сухарах, а пасля абсмажыць на тлушчы, але можна іх абсмажыць і без нічога. Калі мы робім блінчыкі з салодкім фаршам, можна падаваць іх і халодныя, палітыя ўзбітай смятанай і пасыпаныя цукровай пудрай. Пікантныя блінчыкі можна падаваць у якасці паштэцікаў да баршчу ці «чыстага» супу, або як самастойнае блюда з салатам.

Гаспадыня

Ч. АМОРТ

ЗА КУЛІСАМІ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Тайна агента А-54

Цюмель быў вопытны контр-разведчык. Ён і не меў намеру таіць, што мае сувязь з Маравекам. Ён нават хваліўся ў гестапа, расказваючы, як яму ўдалося ўцерціся ў давер'е Маравеку. Як кіраўнік пражскага аддзялення абвера Цюмель стварыў спецыяльную групу для таго, каб сачыць за Балабанам, Машыным і Маравекам, але не з паліцэйскімі мэтамі, а з меркаванняў шпіянажу і контршпіянажу, для таго, каб абвер мог трымаць гэтых ворагаў Германіі пад сваім прыцэлам, ведаць, што яны ў цяперашні час задумваюць і робяць. Час ад часу Цюмель пасылаў справаздачы відным дзеячам абвера і гестапа аб ходзе пошукаў «трох святых каралёў», як у гестапа ахрысцілі гэтых чэшскіх афіцэраў.

Абендшэн абвінавачваў Цюмеля ў тым, што ён не інфармуе гестапа аб Маравеку. Цюмель абвяргаў гэтыя абвінавачванні, заяўляючы, што затое ён атрымлівае ад Маравека важную інфармацыю. Каб адвязацца ад гестапаўцаў, Цюмель аднойчы перадаў ім фатаграфію Маравека. Але гестапа гэты ўчынак не задаволіў. Ад Цюмеля патрабавалі паведаміць адрас Маравека. Тады нелегальная кватэра героя-афіцэра знаходзілася ў адным з раёнаў Прагі. Гестапа вяло за ёю нагляд, але Маравек не паказваўся. Ад Цюмеля запатрабавалі паведаміць новы адрас. І ён зноў не адмовіў.

«Аднойчы кватэра Маравека была акружана, — паказваў перакладчык гестапа Шалупскі пасля вайны, — але яна аказалася пустой. У шафе для адзення Маравек пакінуў два кошыкі, напоўненыя старой паперай. На адным з іх быў зроблен надпіс: «Для Гебельса», на другім — «Для Герынга». Усё сведчыла аб тым, што Маравека зноў паспелі папярэдзіць. Флейшэр ламаў галаву, хто б гэта мог паведаміць Маравеку аб маючым адбыцца візіце гестапа...»

АПОШНІ БОЙ МАРАВЕКА

Усе спробы гестапа выявіць «высокапастаўленую асобу», якая выдае чэхам і саюзнікам нямецкія ваенныя сакрэты, засталіся беспаспяховымі. Таму яно ўсё з большай падазронасцю сачыла за Цюмелем. 22 лютага 1942 года ён быў арыштаваны ў другі раз. Пры гэтым былі знойдзены дакументы, што Цюмель многае ўтойваў не толькі ад гестапа, але і ад абвера. Тады яму прад'явілі абвінавачанне ў шпіянажы супраць Германіі.

Цюмель пайшоў на рызыкоўны крок. Ён растлумачыў, што хацеў паведаміць свайму начальству аб Маравеку толькі тады, калі будзе раскрыта ўся падпольная група. Таму ён затрымаў перадачу матэрыялаў аб Маравеку, што знаходзіліся ў справе пад грыфам «В — асоба Бертль дакладвае».

Тлумачэнне Цюмеля прагучала вельмі пераканаўча. Яго зноў вызвалілі з-пад арышту пры ўмове, што ён павінен будзе сустрэцца з Маравекам на вачах у гестапаўцаў. Гэту сустрэчу было намечана правесці ў адным з пасажаў на плошчы Венцеля. Але Цюмель і гестапаўцы прачакалі дарэмна. Маравек не з'явіўся.

Гестапаўцы не супакоіліся. Па іх патрабаванню Цюмель павінен быў зрабіць новую спробу, а каб яму не ўдалося папярэдзіць Маравека аб пастцы, якая рыхтуецца, гестапаўцу Шарфу было даручана не адыходзіць ад Цюмеля.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

НЯДБАЙНАСЦЬ

Позняй восенню ў вёсцы Рэдуты (Бельскі павет) быў разабраны 50-метравы адрэзак бруку — насупраць святліцы-рамізы і крамы. Работамі кіраваў дарожны аддзел у Бельску Падляшскім і меў яшчэ да зімы ўлажыць тут другі — лепшы брук. Нейкая неразумная галава, відаць, думала што зіма і не прыдзе ў гэты куток, бо па-разумнаму нельга было так позна брацца за работу.

Ад гэтага часу насельніцтва мучыцца, бо дзе была маставая, цяпер маса балота, і тут не прайсці і не праехаць. Трактары і самаходы страгнуць, фурманкай з паклажай таксама не праехаць. Нават аднойчы самаход з кіраўніком дарожнага аддзела ў Бельску застраг. Але народ тут добры, памог, і выцягнулі аўтамабіль з кіраўніком з балота. А не трэба было гэтага рабіць, няхай бы сам кіраўнік запрагаўся і выцягаў машыну. Тады можа падумаў бы аб рамонце і зразумеў бы жаль жыхароў вёскі. Але чужая бяда не бяда. Кіраўнік паехаў і забыўся аб рамонце. А тут пакуль што ніхто не думае ўлажыць маставую і надалей усе топяцца ў балоце.

М. Дубовіч, Гайнаўскі павет

ЯНКА ШЫМАНЮК

Гэты прыстойны, прыгожы хлапец, хаця яшчэ малады, заслужыў на пашану, не толькі сярод семяноўскай моладзі, але таксама і сярод людзей старэйшага пакалення.

Янка Шыманюк ужо даволі доўга працуе на суседняй тут чыгунцы, і хаця яго работа цяжкая, аднак добра ўмее ён планаваць свой час, што дазваляе яму працаваць яшчэ ў эстрадным гуртку, які арганізаваўся толькі дзякуючы яго намаганням. Амаль кожны вечар прыходзіць ён на рэпетыцыю. Янка стараецца павышаць узровень выступленняў. На сходзе ЗМВ моладзь выбрала Янку старшынёю гуртка. Абяцаў ён сумленна выконваць даручаныя яму абавязкі. Усе мы перакананы, што Янка не падвядзе нас. Наш старшыня яшчэ вельмі любіць прыроду.

У агародчыку каля хаты садзіць многа кветак. Любіць ён доўгія шпацыры сярод шумлівых дрэў.

Е. З., Семяноўка

У БУДАХ НАЙЛЕПШ

Адной з важнейшых спраў грамадскай рады нарадовай у Шымках (Беластоцкі павет) з'яўляецца тое, каб гаспадары высявалі на свае палеткі як найбольш мінеральных угнаенняў. Работнікі ГРН і перадавікі кантрактацыі намагаюцца поўнасцю выканаць план куплі ўгнаенняў. Пакуль што найбольш мінеральных угнаенняў купілі сяляне з вёскі Буды, дзе перадавіком з'яўляецца Марына Лаўрэшук. Найслабей у гэтай галіне ў вёсках Старая і Новая Луплянка. Падобна прадстаўляецца справа і з кантрактацыяй збожжа. Буды зноў на першым месцы.

Мікалай Гогель, Беласток

ДЗЕЯЧ З ЛАСОСНАЙ

Аляксандру Нядзеліну з Вялікай Ласоснай ужо 75 год. Гэта вядомы чалавек у сваёй мясцовасці. Быў ён некалькі кадэнцый сакратаром партыйнай арганізацыі, намеснікам старшыні ГРН у Кузніцы і 15 год солтысам. Нейкі час узначальваў сельскагаспадарчы гурток у сваёй вёсцы. Нягледзячы на тое, што яму нямала ўжо год, ён далей з'яўляецца актыўным дзеячом, і як радны ГРН адстойвае інтарэсы сваіх аднавяскоўцаў.

Грудзі Аляксандра Нядзеліна ўпрыгожвае Сярэбраны Крыж Заслугі. (сс)

ВРОЦЛАЎСКІЯ БЕЛАРУСЫ

У Вроцлаве і каля Вроцлава жывуць беларусы, у асноўным, выхадцы з Беласточчыны. Галоўнае праўленне Беларускага таварыства атрымала ліст ад вроцлаўскіх беларусаў, якія хацелі б пачаткова арганізаваць гуртом БГКТ, а пасля аддзел. «Ёсць больш 10-ці чалавек, якія маглі б быць добрымі дзеячамі БГКТ, — піша ў лісце Ігар Хлябіч з Вроцлава. — Просім падаць дату, калі хто мог бы прыехаць з Галоўнага праўлення, каб арганізаваць спатканне і арганізаваць БГКТ у Вроцлаве».

ПЕРАДАВЫ ГАСПАДАР

Аляксандр Курыла з Вялікай Ласоснай на Сакольшчыне з'яўляецца перадавым гаспадаром сваёй ваколіцы. Ён закончыў засадніцую сельскагаспадарчую школу, і атрыманыя там веды дапамагаюць яму гаспадарыць. Ад яго сяляне вучацца, як дабівацца высокіх ураджаяў, як рацыянальна карміць жывёлу. (хх)

СЯМ'Я ПАНФІЛЮКОЎ

У Івана і Марысі Панфілюкоў, якія жывуць у Рутцы, што на Гайнаўшчыне, васьмёра дзяцей — пяць сыноў і 3 дачкі. Найстарэйшы сын Грыша ўзяўся за гаспадарку і разам з бацькамі апрацоўвае зямлю. 3 дачкі выйшлі ўжо замуж у сваёй вёсцы і таксама добра жывуць. Сын Мефодзі выехаў працаваць у Глівіцы. За сабою ён цягнуў малодшых сваіх братоў. Спачатку Івана забраў у школу, а затым Федзю, які там закончыў сельскагаспадарчы тэхнікум і з'яўляецца ўжо аграномам. Яшчэ адзін брат Пётр працуе шафёрам у Нараўцы. Ён таксама ўжо жанаты. Іван пераехаў з Глівіц у Беласток, бліжэй бацькоў і працуе тут на адказнай пасадзе. У час гарачых палявых работ часам з'язджаюцца ўсе дарослыя дзеці Івана Панфілюка. Яны прыязджаюць са сваімі жонкамі і дзяцьмі. Тады поўная хата сваёй сям'і. Тады і работа спорыцца на полі. Сям'я Панфілюкоў вельмі дружная, згодная, так што прыемна ўсім у такой вялікай грамадзе. (мх)

ГРАМАДСКІМ ЧЫНАМ!

Жыхары вёскі Спічкі (Бельскі павет), а найбольш моладзь, у мінулым годзе многа працавалі грамадска пры рамонце дарогі ў Орлі. Дарогу гэтую абсадзілі дэкаратыўнымі дрэвамі. Як мала ў якой вёсцы, падумалі тут і аб спартыўнай пляцоўцы, якую таксама зрабілі грамадскім чынам. Наступіла вясна. І зноў будзе магчымасць правесці які-небудзь грамадскі чын. (см)

Сардэчныя ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка!

Я і мой хлапец жывем у горадзе. Бацькі мае і Мірка жывуць на вёсцы на Беласточчыне. Мне нядаўна пайшоў 21 год. Мірку 26 год. Працуе ён на адным з прадпрыемстваў кваліфікаваным рабочым. Зарабляе някепска, толькі занюга выдае на гарэлку. Я таксама працую, маю сваю кватэру, якую мне купілі бацькі. Паўгода таму назад мяне пазнаёмілі з Міркам. Ён прыстойны, прыгожы, дык і спадабаўся мне. Мы пачалі сустракацца штораз часцей. Але нашыя сустрэчы дзіўныя. Ад другога нашага спаткання мы заўсёды сварымся, потым ізноў перапрашаем адзін другога, а праўду кажучы, вельмі часта нават б'емся. Так, Сэрцайка, б'емся. Мірэк упарты і сказаў мне, што я мушу думаць і паступаць так, як ён гэтага хоча. А я таксама маю свой «характар». Я яму сказала, што не будзе так, як ён гэтага хоча. І таму мы не раз так паспрачаемся, што аж паб'емся. Мірэк сказаў мне, што я яму вельмі падабаюся, што мяне кахае, што не любіць дзяўчат «без характару». І я прызвычаілася да Мірка, пакахала яго. Мы нават гаварылі ўжо аб жаніцьбе, але мама мая не хоча нават і слухаць. Маме Мірэк не спадабаўся ад першай сустрэчы (калі я першы раз завезла яго на вёску да бацькоў). Не ведаю, што рабіць, ці слухаць маці, ці паступіць, як гаворыць мне маё сэрца. Мне здаецца, што, калі Мірэк не здолее мяне прымусіць да сляпога яму паслушэнства, тады напэўна ўсё будзе добра. А ўсё ж я баюся прыняць рашэнне. Як ты, Сэрцайка, раіла б мне паступіць? Чакаю.

Марыся з Б.

Марыся! А што будзе, калі Мірэк застанецца такім жа ў адносінах да цябе? Праўда, пакуль яшчэ не будзе дзяцей, дык будзеце ўзаемна біцца і перапрашацца, і з гэтага повaду ніхто (апрача суседзяў, якім надакучаць вашыя крыкі) не будзе цярпець. Але што будзе, калі народзіцца дзіцё, якія ж тады дасце яму ўмовы выхавання? Вось над гэтым ты, Марыся, павінна падумаць. Як цяжка паверыць, што перастане біцца, калі ўжо станеш, як кажуць часта мужчыны, яго «уласнасцю». Вось мая парада: пакінь Мірка, бо прыгажосць і прыстойнасць — гэта яшчэ не ўсё ў жыцці. Зрэшты, прыстойных і разумных хлопцаў таксама ж не шукаць са свечкай.

Сэрцайка

ЧАМУ ТАК ЁСЦЬ?

Матаровыя веласіпеды, або як іх называюць, матаровары, сталі вельмі папулярныя цяпер. Дазвол язды на іх могуць атрымліваць нават дзеці, якім споўнілася 10 год. Але найбольш ездзяць маторнымі веласіпедамі «Камар» школьнікі ва ўзросце 13—17 год. Клопаты аднак маюць усе, хто купіць «Камар». Згодна з законам, трэба 2 разы праверыць у тэхнічнай абслузе самахадовай (ТОС) тэхнічную спраўнасць матаровара. І тут паяўляюцца праблемы. З Беластока ці з-пад Беластока, або з Сакольшчыны ці Дуброўшчыны на гэтую праверку трэба ехаць не ў Беласток, не, не, але ў Бельск Падляшскі да ТОС-у. У Беластоку, паводле дарожных улад, такі пункт непатрэбны. Няхай беластоцкія дзеці едуць у Бельск, няхай дзеці з Сакольшчыны мінаюць сталіцу Беласточчыны і едуць за 100 км.

А ў Бельску такое перапаўненне, што за адзін дзень не паспеюць глянуць на «Камар» і стукнуць у гарантыі пячатку.

Мой 13-гадовы сын ездзіў ужо два разы, каб атрымаць адну пячатку.

Чаму б у кожным павеце не зрабіць праверачны пункт тэхнічнай спраўнасці «матаровара»? Або прынамсі ў Беластоку?

М. Сваяк, Беласток

ПАРАДЫ ДАСЛЕДЧЫКА

Гной з хлявоў пад бульбу трэба вывозіць у зімовыя месяцы і складваць у прызмы на высокасць 80 см ды добра ўтоптваць. Вясною гной трэба растрэсці і прыараць. Калі збіраемся садзіць бульбу, трэба зробленай прыладай пазначыць месцы 50 см х 50 см. Садзім бульбу нярэзаную, сярэдняй велічыні. Абсыпаем яе ў адным напрамку, а калі яна падрасце, у двух напрамках.

Бульба добра расце на прыараным лубіне і па скошанай сырадэлі. Разам з лубінам можна прыараць на 1 га 3 цэнтнеры патасовай солі, 2 цэнтнеры суперфасфату і 5 кг сергану-амону. Вясною бaрануем поле, адзначаем месцы 60 х 60 см і садзім бульбу, прыкрываючы рыдлёўкай. Два разы яе абсыпаем.

* ✻ *

Прывыклі мы сеяць лубін на глебе V і VI катэгорыі. Горкі лубін расце там добра. А ўжо лубін салодкі — кармавы не дае добрага ўраджаю. Кармавы лубін патрабуе добрага ўгнаення. Добра расце на бульбянішчах. А калі няма бульбянішча, дык трэба на 1 га зямлі высеяць 3 цэнтнеры патасовай солі і 2 цэнтнеры суперфасфату. Помніць трэба, што кармавы лубін не зносіць пустазелля.

Нестар Перавой, Бельск Падл.

КУДЫ ПОЙДУЦЬ ВУЧЫЦЦА?

У Старым Корніне ў VIII класе 13 вучняў. 11 з іх ідзе вучыцца ў сярэднія школы. І так: у тэхнікуме драўніннай прамысловасці будуць вучыцца 2 асобы, у ліцэі медсясцёр — таксама 2 асобы, у агульнаадукацыйным ліцэі — адна асоба. Астатнія 6 вучняў будуць вучыцца ў розных тыпах прафесіянальных школ. Двое нашых выпускнікоў, якія застаюцца на гаспадарках бацькоў, будуць пашыраць свае сельскагаспадарчыя веды ў гуртках сельскагаспадарчай падрыхтоўкі.

Васіль Сегень, Стары Корнін

ЗАБЛУДАЎСКАЯ ДАРОГА

На дарозе з Давідавіч да Заблудова знаходзіцца вялікае «балотнае пекла». Калі толькі ідзе дождж, дык гліна там раскісае і тады ні прайсці, ні праехаць. Вясной гэтая дарога зусім непраезная, а летам глыбокія каляіны не дазваляюць праехаць не толькі веласіпедам, але і возам. Восенню мінулага года гэтае «баёра» пачалі мінаць праз лугі. Гаспадары пратэставалі, што ўсе ездзяць па іх полі і марнуюць пасевы. Гэты стометровы адрэзак дарогі неабходна наладзіць, неабходна прыступіць да грамадскага чыну.

Коля Міхалюк, Давідавічы

На кані. *Фота: Я. Цялушэцкі*

КАМІНАРЫ

Кожны месяц ходзяць камінары і бяруць ад сялян па 7 злотых за чышчэнне комінаў, у якія зусім не заглядаюць. Нядаўна спаткаў я камінара ў Плёсках, які не насіў нават прыладаў, патрэбных да чышчэння коміна.

— Дзе вашае памяло? — запытаў я. — Пакінуў на пачатку вёскі. Не варта нават насіць, бо грошы і так кожны плаціць, — адказаў камінар, усміхаючыся.

Ходзіць камінар, як які-небудзь секвестратар, і выпісвае квіты. Коміна не чысціць, а грошы збірае. І гэтак прыходзяць яны штомесяц і няма на іх аніякай рады.

Лёня Леанюк, Плёскі

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

КЛЯШЧЭЛІ

„Życie raz jeszcze" (polski), 11—12. „Dr Fabrizius działa" (NRD), 13—14. „Prom" (polski), 15—16.

НАРАЎКА

„Arcylokaj" (franc.), „Historia jednego myśliwca" (polski), 12—16.

НАРВА

„Lecą żurawie" (radz.), „Pokój przychodzącemu na świat" (radz.), 12—16.

ЧЫЖЫ

„Banda Asa Kier" (radz.), „Mąż swojej żony" (polski), 12—16.

ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ

„Dwaj panowie bez parasola" (rumuński), „Rozbójnicy sycylijscy" (włoski), 12—16.

АРЭШКАВА

„Doczekać zmroku" (USA), „Wkrótce nadejdzie wiosna" (radziecki), 15—16.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

БОЦЬКІ

„Nikt nie rodzi się żołnierzem" (radz.), „Siódmy rok miłości" (NRD), 12—16.

ОРЛЯ

„Siedemnasty równoleżnik" (franc.), „Uzurpatorzy" (węgierski), 12—16.

РАЙСК

„Trzy godziny miłości" (jugosłowiański), „Lenin — karty życiorysu" (radz.), 12—16.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

МІХАЛОВА

„Odraza" (węgierski), „Samotna" (radz.), 12—16.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

КРЫНКІ

„Ściana czarownic" (polski), 11—12. „Pippi" (szwedzki), 13—14. „Lucia" (kubański), 15—16.

ЯНАЎ

„Abel twój brat" (polski), 12—16.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

НУРЭЦ

„Samolot odlatuje o 9-tej" (radz.), 11—12. „Mój pies Wulkan" (radz.), 13—14. „100 karabinów" (USA), 15—16.

МЕЛЬНІК

„Zabawy w muzeum" (węgierski), 11—12. „Po wielkiej burzy" (szwedzki), 13—14. „Ucieczka w kajdanach" (USA), 15—16.

МІЛЕЙЧЫЦЫ

„Lenin, fakty i wspomnienia" (radz.), 11—12. „Panowie z kompleksami" (włoski), 13—14. „Hrabina Cosel" (polski), 15—16.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

СУХАВОЛЯ

„Nieśmiertelni Flip i Flap" (USA), 11—12. „Jeśli dziś wtorek to jesteśmy w Belgii" (angl.), 13—14.

НОВЫ ДВОР

„Ostatni termin" (USA), „Szósty lipca" (radz.), 12—16.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-33-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7254 E-3

З чэшскага

КРЫЎДЫ

Скажу шчыра: я, Пэпік Каголь, натура не вытанчаная. Ніколі мяне не цікавілі лірычныя вершы, а кумірамі маімі былі чэмпіёны па хакею. Таму я і сам стаў гуляць у хакей.

Мой прыяцель Габлоўн таксама стаў хакеістам, толькі гуляў ён у іншай дружыне, так што мы часта сустракаліся на хакейным полі як супернікі.

На хакей у нас аднолькавыя погляды: каму хочацца спорту без гузаў і шрамаў, хай гуляе ў пінг-понг, прэферанс ці кеглі. А для хакея патрэбны моцныя хлопцы, не з баязлівага дзесятка.

У спаборніцтве нашых дружын перада мною і Габлоўнам адкрылася дасканалая магчымасць паказаць, што мы моцная парода, не якія-небудзь размазні і пястуны. Спачатку я пхнуў Габлоўна так, што ён пераляцеў цераз бар'ер і збіў з ног аднаго з гледачоў. За гэта я быў выдалены з поля на дзве мінуты. Калі я вярнуўся ў гульню, удар клюшкай, які нанёс мне Габлоўн, каштаваў мне бровы і двух зубоў. Суддзя выдаліў яго на дзве мінуты.

Неўзабаве мы паламалі адзін на другім свае клюшкі, за што нас аштрафавалі на пяць мінут.

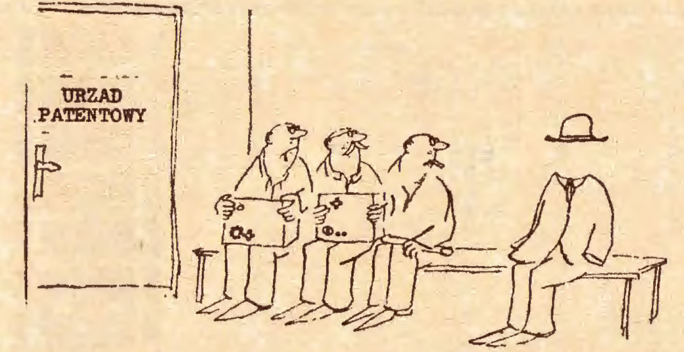
Вярнуўшыся на поле, мы зноў накіраваліся адзін на другога: я раскрываваў Габлоўну падбародак, а ён выпрабаваў локцем моц майго насавога храстка. Суддзя канстатаваў узаемнае нападзенне і зноў выдаліў нас на пяць мінут.

Так праходзілі нашы спаборніцтвы. Доктару Бухце бывала з намі нямала клопатаў і амаль кожны раз даводзілася выдаваць нам бюлетэнь на некалькі дзён. Мы з Габлоўнам горда хадзілі па мястэчку, выстаўляючы напаказ свае ганаровыя шрамы. Малышы глядзелі на нас з зайздрасцю і марылі аб тым часе, калі вырастуць і таксама стануць спартсменамі. А мы цешыліся, што моладзь бачыць у нас прыклад спартыўнага духа, і, выходзіць, можна не непакоіцца за будучыню нашага хакея: наша змена не будзе хлюпікамі і недаткамі, гэта будуць новыя Габлоўны і Каголы, якія не лічацца з якімісь там сінякамі, кровападцёкамі і пераломамі.

Аднойчы мы з Габлоўнам сустрэліся на танцах і трохі не паладзілі. Не тое, каб мы так ужо адразу ўзненавідзелі адзін другога, божа ўпасі? Проста справа прывычкі, мы ж моцныя хлопцы, не якія-небудзь крохкія статуэткі, так што самі не прыкмецілі, як шчапіліся па ўсёй форме. Словам, грубая «гульня корпусам».

За грубую «гульню корпусам» у хакеі, гэта ведае кожнае дзіцё, належыць найбольш па пяць мінут, ні секунды больш. Мы з Габлоўнам, як сапраўдныя спартсмены, гатовы былі прыняць такое пакаранне. Але высветлілася, што ў павятовым судзе і панящця не маюць аб хакеі: замест пяці мінут суд уляпіў нам па пяць тыдняў за хуліганства...

Міраслаў Шванрдлік

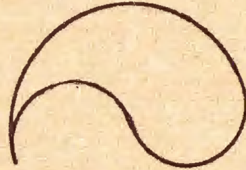


НІЎКА



Здаюся.

Галаваломка



Гэту фігуру раздзяліце на дзве абсалютна роўныя часткі.

* * *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: 14.

ЗАХВАРЭЎ

— Чаго ты кульгаеш, Сымонка, ці можа захварэў?

— Але, штосьці зубы баляць.

ДЗЕ ЎЗЯЦЬ

— Татка, зрабі мне скрыпку.

— Добра, але дзе ўзяць струны?

— Дастаць іх з піяніна.

НА ЛЕКЦЫІ

Рэнтген не быў вялікім майстрам чытаць лекцыі. Аднойчы, калі ў аўдыторыі вельмі зашумелі, ён звярнуўся да студэнтаў:

— Калі паны, якія гавораць між сабою, будуць рабіць гэта так ціха, як тыя паны, што спяць, дык гэта будзе самае прыемнае для тых паноў, што слухаюць.

КАЛІ ФРОНТ СМЯЯЎСЯ

(СА СТАРОНАК ЧАСОПІСА «РАЗДАВІМ ФАШЫСЦКУЮ ГАДЗІНУ»)



Доктар. Як вы сябе адчуваеце, гер фюрэр?

Гітлер. Дрэнна.

Доктар. Што, коле?

Гітлер. Страшэнна коле.

Доктар. А не рэжа?

Гітлер. І рэжа таксама.

Доктар. А што больш — рэжа ці коле?

Гітлер. Больш за ўсё страляе.

Доктар. Вось як! А ў якім месцы, дазвольце запытаць?

Гітлер. Галоўным чынам пад Мінскам.

Доктар. Гм... Тут я вам нічым дапамагчы не магу.

СУР'ЁЗНАЕ РАЗЫХОДЖАННЕ

Беларускі партызан:

— У мяне з немцамі сур'ёзнае разыходжанне па зямельнаму пытанню.

— Якое ж?

— Яны хочуць быць на нашай зямлі, а я хачу, каб яны былі ў зямлі.

КАЛІ І НЕ СНІЦЦА

Фрыц. Каб не было сёння якой бяды. Мне снілася, што нас акружаюць партызаны.

Ганс. Дзівак! Партызаны акружаюць нас нават тады, калі гэта нікому не сніцца.

РАЗМОВА НАЧЫСТАТУ

Фрыц. Руская кажуць, што будзе на іх вуліцы свята. Праўда гэта ці не?

— Я другога баюся — яны могуць наладзіць сваё свята і на нашай вуліцы.

АДЗІН НАПРАМАК

— Скажы, Ганс, які ўчастак фронту рускія называюць магілёўскім напрамкам?

— Для нас цяпер усюды магілёўскі напрамак, — рускія ўсюды гоняць нас у магілу.

ШЧЫРА

— Скажы шчыра, ці выглядаю я на сорак гадоў?

— Не ведаю, дарагая, разбіраюся я ў гэтым ці не, але дзесяць гадоў таму назад, па-мойму, выглядала.

ДОБРА

— Ці добра на мне сядзіць гэтая шапка?

— Ага — закрывае ўвесь твар.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Марысі і Веры Манцюк і Надзі Нікалаюк з вёскі Мікулічы, Смяціцкага павета, змяшчаем песню:

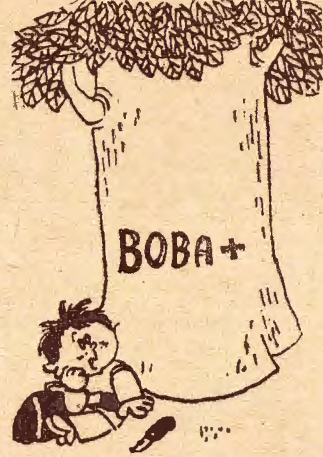
Толькі з табою

Толькі з табою мне хочацца быць,
Толькі з табою.
Радасць, і гора, і шчасце дзяліць
Толькі з табою.

Ранняй часінай к табе я лячу,
Познай парою,
Толькі к табе прыхіліцца хачу
Сэрцам, душою.

Выйсці у поле, дзе нівы шумяць
Там над ракою.
Першую зорку на небе спаткаць
Толькі з табою.

Гэтак не страшны цяжкія пуці
Будуць з табою,
Гэтак ісці неразлучна ў жыцці
Толькі з табою.



— *Цікава, як жа яе будуць зваць?...*

НЕ ВІНАВАТЫ

Настаўнік пытае ў вучня:

— Чаму ты, Сцёпа, хатняга задання не зрабіў?

— Ды я зрабіў бы, але маці падвяла — захварэла.

ШТО ЗГУБІЎ

Малады муж купіў звычайную мятлу. Жонка доўга яе разглядала, як нешта вельмі дзіўнае, а потым сказала:

— Добра, але дзе ты згубіў інструкцыю карыстання гэтай машынай?

НАРОДЖАНЫ ЛЁТАЦЬ

Хоць ведае мала і вопыту
з локаць,
Усюды крычыць:
«Я народжаны лётаць!»
Калі паглядзець,
дык і рацыю мае:
З работы адной
на другую лятае.

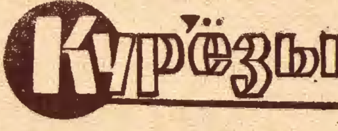
Г. Зотаў

З ЛІТОЎСКАГА

— Ваш дырэктар, відаць, добры кіраўнік?

— Пакуль што не скардзімся... Тут падышоў Кіндзюліс і сказаў:

— А паскардзіцеся — здыме з работы.



СУТЫКНЕННЕ З ЖУКАМІ

Савецкі танкер «Браціслава» ішоў па Атлантыцы, калі на экране радара з'явіўся адбітак незразумелай перашкоды, а вахценныя паведамілі аб набліжэнні нейкага цёмнага шара. На судне аб'явілі трывогу, збавілі ход і задраілі ілюмінатары. Праз некалькі мінут адбылося сутыкненне з вялізнай хмарай чорных жукоў. Яны засыпалі палубу і надбудовы, пакрыўшы іх тоўстым слоем, які варушыўся. Цэлы дзень спатрэбіўся экіпажу, каб пазбавіцца ад непрыемных гасцей.

СМЕТНІК У ГІСТОРЫІ

Арыгінальны медаль будзе выпушчан у горадзе Канебанкпорт (штат Мэн, ЗША). Гэтым бронзавым медалем адзначаецца 300-годдзе... сметніку ў горадзе. У мясцовай кампаніі па ўборцы смецця ёсць доказ таго, што сметнік у вёсцы, якая паклала пачатак гораду, з'явіўся ў 1670 годзе. На медалі будзе кветка, што расце з паваленай скрыні для смецця. Кажуць, што яна павінна сімвалізаваць працвітанне горада.

ПРЫГОДНЫ... ЗА КРАТЫ

У Аўстрыі іншаземных рабочых ласкава называюць «гасцявымі». Гаспадары на дзіва ўважлівыя да гасцей. Пры паступленні на работу іх просяць прадставіць толькі адпаведны дазвол ад муніцыпалітэта. Ён выдаецца, аднак, толькі пасля прадстаўлення даведкі гарадскога аддзела аховы здароўя аб тым, што госць «не выклікае сумненняў у санітарна-паліцэйскіх адносінах» і «прыгодны для турэмнага зняволення і транспартавання». Даведкі аб тым, што яму не прапанаваны адзіночная камера і карцэр, не патрэбна.



Чуе звон, ды не ведае, што ім хочуць заглушыць.